

UNIwersytet Marii Curie – Skłodowskiej
w Lublinie

Wydział Politologii

Adam Górka

(nr albumu: 2109144)

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA
KOCHAM RADOM W LATACH 2006 – 2010

Praca licencjacka
przygotowana w
Zakładzie Myśli Politycznej
pod kierunkiem naukowym
prof. dr hab. Alicji Wójcik

Lublin, 2010

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział I. Geneza i struktura stowarzyszenia Kocham Radom.....	5
1.1. Stan prawny dotyczący stowarzyszeń na przestrzeni XIX i XX wieku.....	5
1.2. Stan prawny po 1989 roku.....	12
1.3. Geneza.....	15
1.4. Struktura.....	17
Rozdział II. Działalność stowarzyszenia w płaszczyźnie społeczno-kulturalnej.....	21
2.1. Cykl „Spotkań z nauką”.....	21
2.2. Festiwal „4 Pory Książki”.....	26
2.3. Koncerty i pozostałe formy działalności na polu społeczno-kulturalnym.....	29
Rozdział III. Działalność stowarzyszenia w płaszczyźnie politycznej.....	34
3.1. Działalność w samorządzie lokalnym w kadencji 2006 – 2010.....	34
3.2. Działalność na rzecz infrastruktury.....	38
3.3. Udział w budowie społeczeństwa obywatelskiego.....	45
Zakończenie.....	48
Bibliografia:.....	50

Wstęp

Radom jest miastem położonym w południowej części województwa mazowieckiego, będącym powiatem grodzkim oraz siedzibą powiatu ziemskiego¹. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego miasto zamieszkuje 223 914 osób², co plasuje je na czternastym miejscu w kraju pod względem populacji. Stowarzyszenie Kocham Radom jest jedną z wielu działających w mieście organizacji pozarządowych. Cechą, która je wyróżnia jest szeroki wachlarz celów statutowych, od promowania twórców i przedsiębiorców związanych z Radomiem, przez promowanie inicjatyw społecznych aż do działalności z zakresu ekologii³. Co więcej, lista celów wspomnianej organizacji nie ma charakteru zamkniętego.

Przyjęte ramy czasowe analizy to okres od września 2006 roku do pierwszej połowy 2010 roku, czyli od rozpoczęcia przez stowarzyszenie działalności, do chwili obecnej

Temat działalności stowarzyszenia Kocham Radom jest ważny ze względu na istotną rolę organizacji pozarządowych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, szczególnie przy zwróceniu uwagi na niski poziom jego rozwoju w Polsce spowodowany długotrwałym utrzymywaniem się w kraju ustroju totalitarnego. Przykład stowarzyszenia Kocham Radom może prowadzić do uogólnień w kwestii roli, możliwości rozwoju i działalności a także barier napotykanych przez organizacje pozarządowe w toku ich działalności.

Celem pracy jest przedstawienie działalności stowarzyszenia Kocham Radom jako organizacji pozarządowej działającej na terenie Radomia. Przykład ten ma obrazować ogólną sytuację organizacji tego typu w mieście, wskazywać na korzyści płynące z ich istnienia, trudności jakie napotykają realizując swoje cele statutowe oraz ich znaczenie w życiu publicznym miasta.

Temat pracy ma charakter nowatorski. Stowarzyszenia działające w Radomiu nie były jeszcze tematem odrębnych opracowań naukowych. W związku z tym

---

1 *Podręczna Encyklopedia PWN*, red. Andrzej Krupa, Warszawa 2002, s. 722.

2 *Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2009.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009, s. 41.

3 Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §5.

przygotowanie pracy opierać się będzie głównie o akty prawa powszechnie obowiązującego z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach na czele, akty prawa wewnętrznego, publikacje prasowe, informacje publikowane przez samą badaną organizację oraz jej członków. Wykorzystane także zostaną opracowania teoretyczne dotyczące stowarzyszeń w Polsce jak *Stowarzyszenia i fundacje* autorstwa Pawła Suskiego.

Struktura pracy ma charakter problemowy. Rozdział pierwszy pracy ma przybliżyć stan prawny w Polsce dotyczący stowarzyszeń począwszy od XIX wieku. Przeanalizowana zostanie głównie ustawa prawo o stowarzyszeniach z 7 kwietnia 1989 roku. W rozdziale tym zostanie także poruszona kwestia powstania omawianego stowarzyszenia oraz jego struktura wewnętrzna. W rozdziale drugim zostanie omówiona działalność stowarzyszenia Kocham Radom na polu społeczno-kulturalnym. Przedstawione zostaną wybrane inicjatywy kulturalne podejmowane przez stowarzyszenie oraz te, w których miało ono swój udział obok innych podmiotów. Rozdział trzeci dotyczyć będzie działalności stowarzyszenia powiązanej ze sferą polityki i samorządu terytorialnego. Przedstawione zostaną wyniki wyborów do Rady Miasta Radomia oraz na urząd Prezydenta Miasta Radomia z 12 listopada 2006 roku, w których członkowie stowarzyszenia brali udział jako kandydaci. Przedstawiony zostanie też wpływ jaki stowarzyszenie wywierało na rozwój miasta, między innymi za pośrednictwem swojego przedstawiciela w Radzie Miasta.

Rozdział I. Geneza i struktura stowarzyszenia Kocham Radom.

1.1. Stan prawny dotyczący stowarzyszeń na przestrzeni XIX i XX wieku.

Regulacje prawne dotyczące stowarzyszeń pojawiły się pod koniec XVIII wieku w rodzących się Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz, w przechodzącej Wielką Rewolucję, Francji. Dopiero później, w wieku XIX, stowarzyszenia zaczęły zyskiwać prawną podstawę do istnienia i funkcjonowania w kolejnych państwach⁴. W związku z tym, że w XIX stuleciu Polska nie posiadała państwowości, na jej obszarze obowiązywały normy takie jak w państwach zaborczych.

W carskiej Rosji działalność stowarzyszeń była do rewolucji 1905 roku *de facto* zakazana przez przepisy karne. Jedynie w nielicznych przypadkach zezwalano na powstawanie takich podmiotów na podstawie arbitralnej decyzji przedstawicieli władzy centralnej. Sytuację zmieniły dopiero przepisy art. 80 ustawy zasadniczej oraz ukazu z 4 marca 1906 roku⁵. Dokumenty te nadawały mieszkańcom Rosji wolność zrzeszania się bez konieczności uzyskiwania pozwolenia władzy centralnej. Istniały jednak ograniczenia podmiotowe tej wolności. Zrzeszanie się zakazane było niepełnoletnim i uczniom a ograniczone w przypadku studentów, wojskowych, pracowników administracji rządowej, kolejarzy oraz pracowników przedsiębiorstw telefonicznych. Omawiany ukaz wyróżniał dwa rodzaje stowarzyszeń: posiadające osobowość prawną oraz pozbawione osobowości prawnej.

Założenie stowarzyszenia nieposiadającego osobowości prawnej zgłaszano gubernatorowi lub naczelnikowi miasta. Ten mógł zawiadomić Urząd do spraw Stowarzyszeń, że istnieją przeszkody uniemożliwiające powstanie organizacji. Jeżeli nie zrobił tego w ciągu dwóch tygodni, stowarzyszenie mogło rozpocząć działalność.

Bardziej skomplikowane było zakładanie stowarzyszeń posiadających osobowość prawną, które musiały zostać wpisane do prowadzonego przez organy

---

4 P. Suski, *Stowarzyszenia i fundacje*, Warszawa 2006, s. 19.

5 Według kalendarza gregoriańskiego był to już 17 marca 1906 roku.

państwowe rejestru. Każde takie stowarzyszenie było zobowiązane do uchwalenia *ustawy*, którą w obecnym polskim nazewnictwie prawniczym należałoby nazywać statutem. Dokument ten regulował kwestie takie jak: nazwa, siedziba, członkostwo, cele i sposoby działalności czy struktura i kompetencje władz. Statut należało dołączyć do zawiadomienia o założeniu stowarzyszenia składanego do odpowiedniego Urzędu do spraw Stowarzyszeń. Decyzja Urzędu zapadała w ciągu miesiąca i mogła być zaskarżona zarówno przez założycieli jak i przez Ministra Spraw Wewnętrznych do Senatu, którego rozstrzygnięcie było już ostateczne. Stowarzyszenie, które pomyślnie przeszło cały proces wpisywano do jawnego rejestru i w tym momencie uzyskiwało ono osobowość prawną.

Chociaż tryb zakładania stowarzyszeń w carskiej Rosji można uznać za stosunkowo liberalny, to przepisy dotyczące nadzoru nad tymi organizacjami miały już zgoła inny charakter. Zgodnie z nimi, organami uprawnionymi do sprawowania nadzoru były: Minister Spraw Wewnętrznych i odpowiedni Urząd do spraw Stowarzyszeń działający na wniosek gubernatora lub naczelnika miasta a także sam gubernator lub naczelnik miasta. Minister Spraw Wewnętrznych mógł zdecydować o likwidacji dowolnego stowarzyszenia, jeżeli uznał, że działa ono niezgodnie z przepisami ukazu, to jest zagraża bezpieczeństwu i spokojowi publicznemu. Urząd do spraw Stowarzyszeń natomiast mógł zdecydować o likwidacji stowarzyszenia gdy wpłynął do niego odpowiedni wniosek od gubernatora lub naczelnika miasta, zgodnie z którym działalność stowarzyszenia jest niezgodna z jego statutem, godzi w spokój i bezpieczeństwo publiczne lub ma charakter niemoralny. Decyzja Urzędu podlegała zaskarżeniu do Senatu. Jeżeli chodzi o uprawnienia gubernatorów i naczelników miast do bezpośredniego nadzoru nad stowarzyszeniami, to mogli oni zawieszać działalność tych organizacji oraz wzywać je do korekty swojej działalności w oparciu o te same przesłanki, które upoważniały ich do składania opisanych wyżej wniosków do Urzędu do spraw Stowarzyszeń⁶.

W zaborze austriackim wolność zrzeszania się pojawiła się znacznie wcześniej niż w Rosji. Została zapisana w tak zwanej konstytucji marcowej z 1849 roku będącej reakcją na Wiosnę Ludów. Taki stan prawny utrzymał się jednak tylko

---

6 P. Suski, dz. cyt., s. 25 - 27.

do wydania 26 listopada 1852 roku patentu zabraniającego tworzenia stowarzyszeń, które miałyby przywłaszczać sobie część władzy. W praktyce sytuacja przypominała tą z Rosji do roku 1906, gdzie stowarzyszenia były ogólnie zakazane a jedynie w drodze wyjątku mogły powstawać jeżeli istniało zezwolenie ze strony władz. Kolejnym punktem zwrotnym był rok 1867, który przyniósł uchwalenie tzw. konstytucji grudniowej czyli zbioru ustaw, wśród których znalazła się między innymi ustawa z 21 grudnia 1867 roku o ogólnych prawach obywateli. Nadawała ona obywatelom prawo do nieskrępowanego tworzenia stowarzyszeń. Przepisy szczegółowe znalazły się w ustawie o stowarzyszeniach z 15 listopada 1867 roku. Zgodnie z nią wszystkie zakładane stowarzyszenia miały osobowość prawną, nie istniał tu podział taki jak w późniejszej Rosji czy obecnej Polsce⁷.

Stowarzyszenia były tworzone w systemie zgłoszeniowym. Założyciele zgłaszali do organu administracji zamiar utworzenia stowarzyszenia załączając przygotowany już statut. W przypadku braku sprzeciwu stowarzyszenie mogło rozpocząć działalność. Organ administracji mógł jednak nie udzielić zgody na powstanie stowarzyszenia gdy stwierdził sprzeczność jego celów z prawem. Od takiej decyzji przysługiwało odwołanie do organu wyższej instancji na drodze administracyjnej lub złożenie skargi na naruszenie praw gwarantowanych przez konstytucję do Trybunału Państwa.

W zaborze austriackim rozbudowany był system nadzoru administracyjnego nad stowarzyszeniami. Organy państwa miały prawo do posiadania informacji o składzie zarządu stowarzyszenia, delegowania swoich przedstawicieli na zebrania stowarzyszeń, żądania szczegółowych protokołów z zebrań stowarzyszenia oraz rozwiązywania stowarzyszenia gdyby to podjęło uchwałę niezgodną z prawem lub wykroczyło poza ramy działalności zawarte w jego statucie. Szczególnie szerokim nadzorem objęte były stowarzyszenia mające charakter polityczny. Nie mogły one przyjmować w swoje szeregi wojskowych, osób poniżej 18 roku życia ani kobiet. Wiadomość o przyjęciu nowego członka musiała zostać przekazana administracji państwowej w ciągu 3 dni. Raz na rok natomiast, przekazywano pełny wykaz członków. Stowarzyszenia o charakterze politycznym nie mogły też tworzyć filii ani

---

7 Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001.79.855), art. 40.

łączyć się z innymi stowarzyszeniami⁸.

W zaborze pruskim pierwszym aktem prawa całościowo regulującym status stowarzyszeń była ustawa z 18 kwietnia 1908 roku. Zgodnie z nią prawo do zawiązywania stowarzyszeń mieli wszyscy obywatele pod warunkiem, że cele takiego stowarzyszenia nie były sprzeczne z prawem. Zakładanie takich organizacji nie zależało od wydania decyzji administracyjnej. W przypadku gdy stowarzyszenie chciało uzyskać osobowość prawną musiało złożyć odpowiedni wniosek do sądu, załączając do niego kopię statutu. Sąd miał za zadanie zbadać czy statut jest zgodny z ustawowymi wymogami oraz czy do stowarzyszenia należy wymagana liczba siedmiu członków. Od negatywnej decyzji sądu przysługiwało odwołanie do wyższej instancji. W przypadku decyzji pozytywnej, sąd przysyłał zawiadomienie do odpowiedniego organu administracji, który mógł sprzeciwić się jego powstaniu gdyby stowarzyszenie zmierzało do celu politycznego, społeczno-politycznego, religijnego lub jego cele były sprzeczne z prawem czy dobrymi obyczajami. Taki sprzeciw mógł być zaskarżony na drodze administracyjnej. Jeżeli sprzeciwu nie było lub jego zaskarżenie przyniosło pozytywny skutek, stowarzyszenie było wpisywane przez sąd do rejestru, uzyskując tym samym osobowość prawną.

Odmienne traktowane były przez pruskie prawo stowarzyszenie o charakterze politycznym lub mające na celu prowadzenie działalności gospodarczej. Członkami stowarzyszeń mających na celu wywieranie wpływu na politykę mogły zostawać jedynie osoby, które ukończyły 18 rok życia. Skład zarządu i statut przekazywane były władzy policyjnej, która musiała być powiadamiana o każdej ich zmianie. Takie organizacje nie mogły uzyskać osobowości prawnej. Jeżeli chodzi natomiast o stowarzyszenia mające na celu prowadzenie spraw gospodarczych, to osobowość prawną uzyskiwały one nie na drodze sądowej a na drodze administracyjnej, decyzją odpowiedniego ministra⁹.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, przystąpiono do tworzenia jednolitego systemu regulacji dotyczących stowarzyszeń. Jednak pierwszym krokiem jaki podjęły władze Rzeczypospolitej w kierunku wyjaśnienia sytuacji prawnej było utrzymanie przepisów zaborczych w poszczególnych

---

⁸ P. Suski, dz. cyt., s. 20 – 23.

⁹ Tamże, s. 23 – 25.

dzielnicach państwa.

Pierwszym polskim aktem prawa poświęconym stowarzyszeniom było wydane przez Prezydenta Ignacego Mościckiego rozporządzenie z mocą ustawy z 27 października 1932 roku prawo o stowarzyszeniach¹⁰. Podstawą do wydania tego rozporządzenia była delegacja zawarta w obowiązującej wówczas konstytucji¹¹. Omawiany akt prawny uchylał obowiązujące dotąd jeszcze przepisy pochodzące z państw zaborczych.

Instytucja stowarzyszenia została zdefiniowana w artykule 1 omawianego rozporządzenia jako dobrowolne trwałe zrzeszenie o celach niezarobkowych. Prawo do zrzeszania się w stowarzyszenia było ograniczone pod względem podmiotowym oraz przedmiotowym. Ograniczenie przedmiotowe dotyczyło zakazu tworzenia stowarzyszeń, które w jakikolwiek sposób godziłyby w bezpieczeństwo, spokój i porządek publiczny lub które sprzeciwiałyby się prawu. Co więcej, zakazane było wytyczanie w ramach jednego stowarzyszenia celów związanych z wychowaniem fizycznym i polityką oraz wprowadzanie zasady bezwzględnego posłuszeństwa członków wobec władz stowarzyszenia. Ograniczenia podmiotowe wolności zrzeszania się dotyczyły osób poniżej 18 roku życia¹² i wojskowych¹³. Ówczesne polskie prawo wyróżniało trzy rodzaje stowarzyszeń: stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenia zarejestrowane oraz stowarzyszenia wyższej użyteczności.

Status stowarzyszeń zwykłych uregulowany był w artykułach od 12 do 18 rozporządzenia. Była to najprostsza forma zrzeszania się obywateli podlegająca wielu ograniczeniom. Najistotniejszym z nich był brak osobowości prawnej. Pozostałe ograniczenia znaleźć można w artykule 18 rozporządzenia. Dotyczą one między innymi zakazu zakładania oddziałów, wchodzenia w związki stowarzyszeń czy korzystania z ofiarności publicznej. Tryb zakładania stowarzyszeń zwykłych regulowały artykuły 12 i 13 rozporządzenia. Zgodnie z nimi taka organizacja mogła być założona przez co najmniej trzy osoby, które zobowiązane były do złożenia

---

10 A. Kidyba, *Ustawa o fundacjach. Prawo o stowarzyszeniach*, Warszawa 1997, s. 57.

11 Ustawa z dnia 17 marca 1921 roku – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1921.44.267), art. 108.

12 Jeżeli zaliczały się one do młodzieży szkolnej, nie mogły być członkami stowarzyszeń. Jeżeli natomiast nie uczyły się a miały ukończone 14 lat, mogły uczestniczyć w stowarzyszeniach za zgodą swoich opiekunów prawnych.

13 Wymagana była wobec nich zgoda przełożonego.

odpowiedniego zgłoszenia administracji państwowej na szczeblu powiatu. Jeżeli ta nie wydała zakazu działania stowarzyszeniu w ciągu 4 tygodni, to mogło ono rozpocząć działalność. Ewentualny zakaz mógł być zaskarżony do wyższej instancji a dalej do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Przepisy dotyczące stowarzyszeń zarejestrowanych znajdowały się w artykułach od 19 do 45. Do założenia stowarzyszenia zarejestrowanego potrzebne było co najmniej 15 członków, którzy zobowiązani byli do uchwalenia statutu. Ten następnie składano do wojewódzkiej administracji ogólnej, będącej odpowiedzialną za rejestrację stowarzyszeń. Wpisanie do rejestru było momentem, w którym stowarzyszenie uzyskiwało osobowość prawną. Możliwa była też odmowa rejestracji stowarzyszenia na podstawie przesłanek wymienionych w artykule 14 rozporządzenia lub przesłanki z artykułu 20 – gdyby powstanie stowarzyszenia nie odpowiadało względem pożytku społecznego. Przepis ten nadawał arbitralny charakter decyzjom o rejestracji stowarzyszeń. Każda organizacja mogła być oskarżona o niespełnienie tak nieprecyzyjnie zapisanego warunku. Decyzje odmowne podlegały takiej samej drodze odwoławczej jak w przypadku stowarzyszeń zwykłych.

Stowarzyszenia wyższej użyteczności, których status regulowany był w artykułach od 46 do 56 rozporządzenia, powstawały przez wydanie odpowiedniego rozporządzenia przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych. Zgodnie z artykułem 46 rozporządzenia, za stowarzyszenia wyższej użyteczności mogły zostać uznane takie stowarzyszenia, których rozwój był szczególnie ważny dla interesu państwowego lub społecznego Rzeczypospolitej. Podstawą działalności stowarzyszenia wyższej użyteczności był nadawany przez Radę Ministrów statut. Takie organizacje cieszyły się licznymi przywilejami, jak na przykład: możliwość uzyskania wyłączności na prowadzenia zadań z zakresu określonego w statucie, brak ograniczeń w nabywaniu majątku czy ulgi i zwolnienia podatkowe. Stowarzyszenia wyższej użyteczności były też jedynymi, do których mogła należeć młodzież szkolna, na zasadach określonych w artykule 50 rozporządzenia.

W zakresie nadzoru nad stowarzyszeniami zwykłymi i rejestrowymi można wymienić dwa główne jego przejawy wynikające z artykułów 15 i 16

rozporządzenia. Pierwszy to prawo organów nadzorczych do wglądu we wszystkie dokumenty stowarzyszenia. Prawo to mogło być wykonywane zarówno w siedzibie stowarzyszenia przez przedstawiciela władzy, jak i przez żądanie przesłania odpowiedniej dokumentacji przez zarząd stowarzyszenia. Drugi grupa uprawnień bezpośredniej władzy nadzorczej względem stowarzyszeń dotyczy już możliwości ich likwidacji. Wymienione w rozporządzeniu przesłanki motywujące taką decyzję można streścić jako nieprzebrnięcie przez stowarzyszenie prawa lub wykroczenie poza zakres działalności dopuszczonej w statucie. Organ nadzoru nie musiał jednak decydować od razu o likwidacji stowarzyszenia. Miał też możliwość zastosowania upomnienia i wyznaczenia terminu na usunięcie uchybień. Inaczej prowadzony był nadzór nad stowarzyszeniami wyższej użyteczności uregulowany w artykułach od 52 do 54 rozporządzenia. Dla każdego z nich wyznaczony był przez Ministra Spraw Wewnętrznych delegat prowadzący stałą kontrolę działalności. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości możliwe było zawieszenie władz stowarzyszenia i ustanowienie zarządu przymusowego do czasu wyboru nowych władz. Co więcej, w przypadku gdy stwierdzone zostało, że stowarzyszenie straciło rację bytu, mogło ono zostać rozwiązane.

Pierwszym uchwalonym po II wojnie światowej przez polskie władze aktem prawa dotyczącym stowarzyszeń była deklaracja Sejmu Ustawodawczego w przedmiocie realizacji praw i wolności obywatelskich uchwalona 22 lutego 1947 roku, którą w doktrynie uznaje się za uzupełnienie uchwalonej 3 dni wcześniej małej konstytucji¹⁴ i której nadaje się rangę aktu o charakterze konstytucyjnym¹⁵. Kolejne regulacje dotyczące stowarzyszeń znalazły się w Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 1952 roku¹⁶. Ówczesna władza podtrzymywała międzywojenny stan prawny dotyczący stowarzyszeń, który pozwalał państwu na całkowitą kontrolę ich powstawania i działalności. Istotne zmiany w sytuacji stowarzyszeń w Polsce przyniósł stan wojenny, w trakcie którego możliwe było zawieszenie działalności takiej organizacji. Przepisy były przy tym na tyle nieprecyzyjne, że dawały władzy pełną dowolność w zawieszaniu stowarzyszeń. Co

---

14 Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 roku o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1947.18.71).

15 P. Suski, dz. cyt., s. 38.

16 Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 22 lipca 1952 roku (Dz. U. 1952.33.232), art. 72.

więcej, zawieszenie stanu wojennego nie przyniosło bezpośredniego odwołania działalności stowarzyszeń¹⁷. Ostatnim działaniem władz PRL wnoszącym coś do omawianej gałęzi prawa było utworzenie nowej kategorii - stowarzyszeń kultury fizycznej¹⁸. Formalnie jeszcze w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona została obecnie obowiązująca ustawa regulująca kwestie stowarzyszeń¹⁹. Ponieważ jednak jest ona pokłosiem obrad Okrągłego Stołu, należy ją uznać za akt prawa obowiązującego już w III Rzeczypospolitej Polskiej.

1.2. Stan prawny po 1989 roku.

Wymieniając za Pawłem Suskim, do źródeł prawa regulujących obecnie problematykę stowarzyszeń w Polsce należy zaliczyć między innymi: Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku, Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzoną 4 listopada 1950 roku przez Radę Europy, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 16 grudnia 1966 roku, Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego z 15 października 1985 roku, niektóre międzynarodowe umowy bilateralne, ustawę z 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach, ustawę z 18 stycznia 1996 roku o kulturze fizycznej, ustawę z 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawę z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Poza tym, przepisy dotyczące stowarzyszeń można znaleźć w szeregu innych ustaw oraz w aktach niższej rangi jak rozporządzenia czy przepisy prawa wewnętrznie obowiązującego ze statutami samych stowarzyszeń na czele²⁰.

Dokumentem najistotniejszym i najpełniej regulującym całą kwestię jest jednak ustawa prawo o stowarzyszeniach z 1989 roku²¹. Zgodnie z deklaracją zawartą w jej wstępie, jej przepisy służą stworzeniu warunków do wypełnienia konstytucyjnej oraz wynikającej umów międzynarodowych wolności zrzeszania

---

17 P. Suski, dz. cyt., s. 38 – 40.

18 Ustawa z dnia 3 lipca 1984 roku o kulturze fizycznej (Dz. U. 1984.34.181).

19 Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001.79.855).

20 P. Suski, dz. cyt., s. 42 – 44.

21 Ustawa z 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001.79.855).

się²². Artykuł 1 stanowi, że podstawową formą realizacji tej wolności jest stowarzyszenie, które zdefiniowane jest w artykule 2 jako dobrowolne, samorządne i trwałe zrzeszenie o celach niezarobkowych. Artykuły 3 i 4 wskazują na powszechność prawa zrzeszania się, które obejmuje nie tylko obywateli ale i cudzoziemców. Chociaż według artykułu 3 ustęp 1 do uczestnictwa w stowarzyszeniu potrzebna jest pełna zdolność do czynności prawnych to zgodnie z ustępami 2 i 3, stanowiącymi według doktryny *lex specialis* względem ustępu 1²³, nie ma właściwie dolnej granicy wieku przy przystępowaniu do stowarzyszenia pod warunkiem zgody ze strony opiekuna prawnego. W artykule 7 wskazane są podmioty wyłączone spod przepisów ustawy. Należą do nich organizacje działające na podstawie odrębnych aktów prawa a także mające charakter religijny oraz komitety wyborcze.

Tryb tworzenia stowarzyszeń określony jest w artykułach od 9 do 24. Zgodnie z nimi, do założenia stowarzyszenia konieczne jest zebranie co najmniej 15 członków, którzy mają za zadanie uchwalić statut regulujący wszystkie najważniejsze w działalności organizacji kwestie oraz dokonać wyboru komitetu założycielskiego, który ma za zadanie złożyć wnioski o rejestrację. Wniosek taki składany jest do wydziału gospodarczego wskazanego sądu rejonowego mającego siedzibę w mieście, w którym znajduje się również sąd okręgowy lub w mieście na prawach powiatu²⁴. Zgodnie z artykułem 12 ustawy załączyć do niego należy statut, listę założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego oraz informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia. Zgodnie z artykułem 13, sąd ma 3 miesiące na podjęcie decyzji w sprawie rejestracji stowarzyszenia. Artykuł 14 wskazuje z kolei, że jedyną przesłanką do odmowy rejestracji stowarzyszenia może być niespełnienie przezeń warunków ustawowych. Sąd rejestruje powstałe stowarzyszenie w Krajowym Rejestrze Sądowym i o jego powstaniu powiadamia odpowiedni organ nadzorujący. Od tego momentu organizacja uzyskuje osobowość prawną.

Organem sprawującym nadzór nad działalnością stowarzyszeń jest, zgodnie z

---

22 A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2008, s. 765.

23 P. Sarnecki, *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Kraków 2007, s. 32.

24 Tamże, s. 41.

artykułem 8 ustęp 5 ustawy, odpowiedni wojewoda, w przypadku stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, albo odpowiedni starosta, w przypadku pozostałych stowarzyszeń. Regulacje dotyczące nadzoru zawarte są w artykułach od 25 do 32 ustawy. Zgodnie z przepisami tam zawartymi, odpowiedni organ może w ramach nadzoru administracyjnego żądać od zarządu stowarzyszenia odpisów uchwał walnego zgromadzenia członków oraz niezbędnych wyjaśnień. Niewypełnianie przez organizację swoich obowiązków w tym zakresie może być ukarane grzywną do 5 000 złotych. W przypadku zauważenia przez organ administracji niezgodności działań stowarzyszenia z prawem lub ze statutem, może on, zgodnie z artykułem 28 ustawy, udzielić jego władzom ostrzeżenia, wystąpić o usunięcie nieprawidłowości lub wystąpić do sądu. W ramach nadzoru sądowego, wobec stowarzyszenia mogą być zastosowane środki przewidziane w artykule 29, to jest: upomnienie, uchylenie niezgodnej z prawem lub statutem uchwały lub rozwiązanie stowarzyszenia. Ostatni środek może zostać zastosowany w przypadku rażącego i uporczywego naruszania przez organizację prawa lub statutu, a także wtedy gdy liczba członków spadła poniżej określonego w ustawie minimum lub stowarzyszenie nie posiada przewidzianych w ustawie władz i nie jest w stanie ich wyłonić przez okres nie dłuższy niż rok. Sąd może także, zgodnie z artykułem 30 ustawy, ustanowić kuratora dla stowarzyszenia gdy to nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych. Następuje to na wniosek organu nadzorującego²⁵.

Władze przewidziane w ustawie, o których wspomniano powyżej, wymienione są w artykule 11 ustawy. Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków, na rzecz którego przewidziane jest domniemanie kompetencji. Statut stowarzyszenia może przewidywać zastąpienie walnego zebrania członków walnym delegatów. Dwa pozostałe obligatoryjne organy stowarzyszenia to zarząd i organ kontroli wewnętrznej.

Ustawa prawo o stowarzyszeniach wyróżnia obok „stowarzyszeń”, zwanych w doktrynie „stowarzyszeniami zarejestrowanymi” w odniesieniu do przepisów prezydenckiego rozporządzenia z 1932 roku²⁶, także stowarzyszenia zwykłe. Przepisy ich dotyczące znajdują się w artykułach od 40 do 43 ustawy. Stanowią one

---

25 A. Kidyba, dz. cyt., s. 84 – 87.

26 Tamże, s. 63.

formę uproszczoną i nie posiadają osobowości prawnej. Do ich założenia wymagana jest liczba zaledwie 3 członków. Stowarzyszenia zwykle nie są zobowiązane do posiadania statutu i nie podlegają wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. Zamiast tego wymagana jest od nich pisemna informacja o powstaniu przesyłana do organu nadzorującego. Stowarzyszenie zwykle może rozpocząć działalność jeżeli w ciągu 30 dni od dostarczenia informacji do organu nadzorującego nie zostanie to zakazane przez sąd rejestrowy. Ograniczenia co do działalności stowarzyszenia zwykłego zawarte są w artykule 42 ustawy. Należą do nich: zakaz powoływania terenowych jednostek organizacyjnych, zakaz łączenia się w związki stowarzyszeń, zakaz zrzeszania osób prawnych, zakaz prowadzenia działalności gospodarczej oraz uzyskiwanie środków na działalność wyłącznie ze składek członkowskich.

1.3. Geneza.

Za oficjalną datę powstania stowarzyszenia Kocham Radom należy uznać 25 września 2006 roku, kiedy to zostało ono wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego. Nie mniej jednak, stowarzyszenie rozpoczęło swoją działalność już wcześniej. Dowodem na to jest między innymi wypracowanie przez nie i przesłanie do organów państwowych i mediów oficjalnego stanowiska związanego z budową infrastruktury drogowej w regionie radomskim, datowanego na 13 września 2006 roku²⁷. Co więcej, jeszcze przed zarejestrowaniem, istnienie stowarzyszenia zostało potwierdzone przez działania podjęte wobec niego jako podmiotu, przez inną, działającą wcześniej organizację. Chodzi o przyjęcie stowarzyszenia Kocham Radom do grupy partnerskiej Partnerstwo Puszczy Kozienickiej LOKOMOTYWA, które nastąpiło 5 września 2006 roku²⁸.

Stowarzyszenie Kocham Radom wymienia cztery grupy *spraw najważniejszych dla Radomia*, które można uważać, za cele dla których organizacja została powołana.

---

27 J. Kluziński, *Stanowisko w sprawie przebiegu tzw. Zachodniej Obwodnicy Radomia w ciągu drogi S7*, 13 września 2006, Radom.

28 http://www.kochamradom.pl/sto_dlaprasy_lokomotywa.html, dostęp 23 maja 2010.

Pierwsza grupa celów określana jest jako tworzenie instytucji kulturotwórczych i kształtowanie elit. Stowarzyszenie rozpoznaje obecność szeroko pojętych elit, które kształtują wizerunek miasta, dbają o jego interesy na forum publicznym i stymulują rynek pracy jako jeden z kluczy do rozwoju miasta. Jednocześnie dokonuje ono diagnozy, zgodnie z którą w Radomiu następuje odpływ elit. Narzędziem do ich zatrzymania miałyby być utworzenie uczelni wyższej o profilu humanistycznym oraz wspieranie wszelkich inicjatyw kulturalnych, łącznie z postulatem utworzenia filharmonii bądź opery. Wspomniane inicjatywy kulturalne są przez stowarzyszenie uznawane za swoistą reklamę dla miasta, która miałyby dać wymierne efekty choćby na lokalnym rynku pracy²⁹.

Druga grupa celów wiąże się z poprawą jakości przestrzeni publicznej. W tym wypadku z diagnozy wykonanej przez stowarzyszenie wynika, że ta jest w Radomiu w dużym stopniu zdegradowana, o czym świadczą zniszczone elewacje budynków, brak infrastruktury wypoczynkowej dla mieszkańców na terenach osiedli mieszkaniowych oraz przede wszystkim nieprawidłowa polityka komunikacyjna i urbanistyczna na terenie miasta, która doprowadziła do nadmiernego ruchu pojazdów w centrum i braku wystarczającego miejsca dla pieszych. Stowarzyszenie postuluje ulepszenie systemu komunikacji publicznej, polepszenie bezpieczeństwa poruszania się pieszych i rowerzystów oraz działania na rzecz rozwiązania problemu nadmiaru samochodów osobowych w centrum³⁰.

Trzecia grupa celów dotyczy zmiany statusu Radomia w ustroju terytorialnym państwa. Stowarzyszenie wskazuje na tradycje Radomia jako miasta będącego głównym ośrodkiem osadniczym w regionie. Następnie zwraca uwagę na nieprawidłowości jakich się dopuszczono w czasie reformy administracyjnej, która weszła w życie 1 stycznia 1999 roku³¹. Radom stracił wówczas status miasta wojewódzkiego, chociaż zachowały go ośrodki mniejsze jak Opole, Kielce czy Zielona Góra. Stowarzyszenie nie przywiązuje przy tym tak dużej wagi do samego prestiżu miasta, jak do wymiernych strat dla Radomia jakie pociągnęła za sobą

---

29 http://www.kochamradom.pl/stowarzyszenie,2,tworzenie_instytucji_kulturotworczych_-_ksztaltowanie_elit.html, dostęp 23 maja 2010.

30 http://www.kochamradom.pl/stowarzyszenie,1,poprawa_jakosci_przestrzeni_publicznej.html, dostęp 23 maja 2010.

31 Ustawa z dnia 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. 1998.96.603).

reforma. Miasta wojewódzkie mają większe szanse na tworzenie instytucji publicznych o znaczeniu regionalnym. W nich także częściej swoje placówki lokują podmioty prywatne. Stowarzyszenie postuluje rewizję obecnego podziału administracyjnego państwa. Wśród narzędzi jakie mogą zostać wykorzystane wymienia: lobbing wśród parlamentarzystów, kształtowanie świadomości mieszkańców miasta oraz tworzenie w tej sprawie porozumienia z innymi miastami znajdującymi się w podobnej sytuacji, jak na przykład Częstochowa³².

Czwarta i ostatnia grupa wchodząca w skład *najważniejszych spraw dla Radomia* dotyczy odbudowy tożsamości kulturowej i poprawy wizerunku miasta. Odbudowywanie tożsamości kulturowej miałyby następować przez kształtowanie wśród mieszkańców emocjonalnego przywiązania do swojego miasta w drodze upowszechniania wiedzy na temat historii miasta oraz podkreślania historycznej odrębności Radomia od Mazowsza, do którego został sztucznie włączony w ramach reformy administracyjnej państwa. W ramach poprawy wizerunku miasta, stowarzyszenie Kocham Radom wskazuje dwie sfery działania. Pierwsza z nich to reprezentowanie miasta na zewnątrz przez przedstawicieli władz samorządowych, którzy powinni być kompetentni i którzy za wszelką cenę muszą unikać stawiania miasta w złym świetle. Druga sfera to przekaz jakiego dokonują sami radomianie w ramach swoich kontaktów prywatnych. Stowarzyszenie stwierdza, że sposób w jaki mieszkańcy wypowiadają się o mieście w kontaktach z osobami z innych części kraju ma duży wkład w postrzeganie go na zewnątrz³³.

1.4. Struktura.

Podstawowym aktem prawa wewnętrznie obowiązującego, określającym strukturę stowarzyszenia Kocham Radom jest jego statut³⁴. Jego pierwszy rozdział nosi tytuł *Postanowienia ogólne*. Określona w nim jest podstawa prawna działalności organizacji, jaką jest ustawa prawo o stowarzyszeniach z 7 kwietnia

---

32 http://www.kochamradom.pl/stowarzyszenie,3,zmiana_statusu_radomia_w_ustroju_terytoryalnym_panstwa.html, dostęp 23 maja 2010.

33 http://www.kochamradom.pl/stowarzyszenie,4,odbudowa_tozsamosci_kulturowej_i_poprawa_wizerunku_miasta.html, dostęp 23 maja 2010.

34 Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku.

1989 roku. Zwraca się przy tym uwagę, że przepisy wspomnianej ustawy nadają powstającemu stowarzyszeniu osobowość prawną. Kolejnym istotnym postanowieniem z pierwszego rozdziału statutu stowarzyszenia jest oznaczenie miasta Radom jako jego siedziby oraz wyznaczenie terytorialnego zakresu działalności na cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej a w określonych przypadkach także na obszar szerszy, poza granice państwa. Chociaż podstawą statutową działalności stowarzyszenia jest praca społeczna członków to dopuszcza się możliwość nawiązywania przez stowarzyszenie stosunku pracy z osobami fizycznymi. Pierwszy rozdział statutu dopuszcza jeszcze możliwość współpracy i uczestnictwa stowarzyszenia w innych organizacjach, tak krajowych jak i międzynarodowych o podobnych celach.

W stowarzyszeniu Kocham Radom wyróżnia się trzy rodzaje członków. Są to: członkowie zwyczajni, członkowie wspierający i członkowie honorowi. Członkiem zwyczajnym stowarzyszenia może zostać osoba fizyczna po wypełnieniu deklaracji członkowskiej i przyjęciu w poczet członków przez Zarząd Stowarzyszenia. Dodatkowo nakłada się cenzus wieku – 16 lat oraz konieczność uzyskania rekomendacji od dwóch osób będących już członkami zwyczajnymi. Do obowiązków członka zwyczajnego należy przestrzeganie norm prawa wewnętrznego stanowionego przez władze stowarzyszenia, udział w realizacji celów stowarzyszenia oraz opłacanie składek członkowskich. Członek zwyczajny uprawniony jest za to między innymi do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu Członków z czynnym i biernym prawem wyborczym do władz stowarzyszenia, korzystania z urzędzeń i pomocy stowarzyszenia oraz uczestnictwa w kształtowaniu programu organizacji. Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna. O jej przyjęciu do stowarzyszenia decyduje Zarząd Stowarzyszenia. To z nim również członek wspierający ustala zakres wsparcia jakiego będzie udzielał. Członkostwo honorowe w stowarzyszeniu przyznawane jest uchwałą Walnego Zebrania Członków na wniosek Zarządu. Prawa członków wspierających i honorowych są takie same jak członków zwyczajnych z wyłączeniem jedynie czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Członek wspierający ma takie same obowiązki jak członek zwyczajny. Obowiązki członka

honorowego nie są przez statut regulowane. Członkostwo w stowarzyszeniu ustaje na skutek śmierci w przypadku osoby fizycznej lub utraty osobowości prawnej w przypadku osoby prawnej, pisemnego oświadczenia woli skierowanego do Zarządu oraz przez wykluczenie ze stowarzyszenia uchwałą Zarządu, od której przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków³⁵.

Ustawa prawo o stowarzyszeniach z 1989 roku wymienia obligatoryjne organy władzy w stowarzyszeniu³⁶. Zgodnie z zawartymi w niej przepisami, w stowarzyszeniu Kocham Radom działają: Walne Zebranie Członków, Zarząd i Komisja Rewizyjna. Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą w stowarzyszeniu. Udział w nim biorą zarówno członkowie zwyczajni jak i wspierający, jednak tym drugim przysługuje jedynie głos doradczy. Walne Zebranie obraduje w trybie sesyjnym. Zwoływana jest jedna sesja zwyczajna w roku, do 31 maja. Istnieje możliwość zwołania sesji nadzwyczajnej przez Zarząd z inicjatywy własnej, Komisji Rewizyjnej lub 1/3 członków zwyczajnych stowarzyszenia. Wśród kompetencji Walnego Zebrania Członków statut wymienia: uchwalanie i zmienianie statutu, wybór i odwołanie władz stowarzyszenia, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań władz stowarzyszenia, ustalanie wysokości składek członkowskich, nakreślanie kierunku działalności Zarządu oraz podejmowanie uchwały o rozwiązaniu stowarzyszenia. Co więcej, statut przewiduje domniemanie kompetencji na rzecz Walnego Zebrania Członków. Decyzje w tych kwestiach podejmowane są przez Walne Zebranie Członków w drodze uchwały przyjętej w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków zwyczajnych. Wyjątkiem jest wybór władz stowarzyszenia, którego dokonuje się w głosowaniu tajnym.

Zarząd jest określany przez statut jako naczelną władzę stowarzyszenia, która kieruje jego działalnością i reprezentuje je na zewnątrz. Zarząd jest organem kadencyjnym, wybieranym na trzy lata przez Walne Zebranie Członków, przed którym też ponosi odpowiedzialność. Liczy on od 1 do 3 osób, w tym Prezesa Zarządu. Zarząd stowarzyszenia zobowiązany jest statutowo do odbywania

---

35 Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku §7 - §13.

36 Ustawa z 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001.79.855), art. 11.

posiedzeń nie rzadziej niż raz w miesiącu. Uchwały Zarządu podejmowane są w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Zarządu.

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej stowarzyszenia. Jest to, podobnie jak Zarząd, organ kadencyjny wybierany na trzy lata przez Walne Zebranie Członków. Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków, którzy nie mogą zasiadać równocześnie w Zarządzie ani być w jakikolwiek sposób powiązani z członkami Zarządu. Kompetencje Komisji Rewizyjnej dotyczą kontroli działalności Zarządu oraz w określonych wypadkach wykonywania przynależnych mu statutowo kompetencji jak zwoływanie Walnego Zebrania Członków³⁷.

---

³⁷ Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §14 - §25.

Rozdział II. Działalność stowarzyszenia w płaszczyźnie społeczno-kulturalnej.

2.1. Cykl „Spotkań z nauką”.

Jednym z celów statutowych stowarzyszenia Kocham Radom jest działalność edukacyjna³⁸, która może zostać zaliczona do szeroko rozumianej działalności społeczno-kulturalnej stowarzyszenia. Jednym z działań jakie są podejmowane na tym polu jest organizacja kolejnych edycji imprezy zatytułowanej *Spotkania z nauką*. Odbywają się one zazwyczaj raz na miesiąc w kawiarni *Dekada* przy ulicy Rwańskiej w Radomiu. Ich inicjatorem jest jeden z członków stowarzyszenia Kocham Radom, Paweł Błach. Jako inspirację dla swojego pomysłu wskazuje on matematyków ze *szkoły lwowskiej* z początku XX wieku, ze Stefanem Banachem na czele, którzy odbywali w *Kawiarni Szkockiej* spotkania o tematyce naukowej ale w nieformalnej atmosferze³⁹. Podobnie jest w przypadku spotkań odbywających się w Radomiu. Chociaż zaczynają się od wykładu osoby należącej do środowiska naukowego, to następnie mają w zamierzeniu przechodzić w rozmowę, w czasie której każdy z uczestników ma prawo zadawania pytań.

Pierwsze spotkanie z nauką odbyło się w październiku 2006 roku. Wykład dotyczący zagadnień z zakresu matematyki poprowadził wówczas prof. Tomasz Mazur, wykładowca Politechniki Radomskiej i Uniwersytety Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie⁴⁰. Tematykę związaną z naukami ścisłymi podejmowały też liczne kolejne edycje imprezy. Na szóstą, odbywającą się 29 marca 2007 roku, zaproszono kierownika Zakładu Chemii Organicznej Politechniki Radomskiej, dr. Bogusława Misterkiewicza. Wygłosił on wykład dotyczący badań nad związkami organicznymi i węglem jako podstawowym pierwiastkiem budującym organizmy żywe⁴¹. Kolejne *Spotkanie z nauką* odbyło się 31 maja 2007 roku. Jego gościem był dr Szymon Jędrzejewski z Wydziału Nauczycielskiego

---

38 Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §5 ust. 1 pkt. f.

39 A. Kępka, *To już rok „Spotkań z nauką” w Dekadzie*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,61085,4610257.html>, dostęp 29 maja 2010.

40 A. Kępka, *To już rok „Spotkań z nauką” w Dekadzie*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,61085,4610257.html>, dostęp 29 maja 2010.

41 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_6.html, dostęp 29 maja 2010.

Politechniki Radomskiej, który przybliżył zagadnienia determinizmu, chaosu i losowości w ramach matematyki tłumacząc między innymi dlaczego nie jest możliwe sporządzanie dokładnych prognoz pogody⁴². Jedenaste spotkanie, które odbyło się 31 sierpnia 2007 roku, rozpoczęło się wykładem dr Dominika Gronta z Uniwersytetu Warszawskiego zatytułowanym *Bio-nauki, bio-pytania, bio-zagrozenia*. Obecni na nim zostali zapoznani z faktami i mitami na temat teorii ewolucji oraz dowiedzieli się czym zajmuje się gałąź nauki zwana bioinformatyką⁴³. Również siedemnasta edycja imprezy poświęcona była naukom ścisłym. Tym razem zaproszonym gościem był kierownik Katedry Ochrony Środowiska Politechniki Radomskiej, prof. Ryszard Świetlik. Mówił on na temat metali ciężkich jako zagrożenia dla zdrowia⁴⁴. 7 sierpnia 2008 roku wykład zatytułowany *Tajemnice mikroświata* wygłosił dr inż. Radomir Jasiński z Politechniki Krakowskiej. Starał się on zapoznać przybyłych uczestników z zagadnieniami z zakresu fizyki elementarnej⁴⁵. W czasie kolejnego spotkania, 27 października 2008 roku, gościem zaproszonym do przeprowadzenia wykładu był również naukowiec z Politechniki Krakowskiej, tym razem dr inż. Piotr Michorczyk, który mówił na temat katalizy. Zwrócił uwagę na rys historyczny tej metody, obecne zastosowanie w przemyśle oraz perspektywy jej rozwoju⁴⁶. Jubileuszowe *Spotkanie z nauką* z 25 października 2009 roku także poświęcone zostało tematyce z zakresu nauk ścisłych. Gościem tym razem był dr Marcin Ryszkiewicz, ewolucjonista, który mówił o zakresie w jakim człowiek jest przystosowany do środowiska, w którym żyje⁴⁷. Ostatnia jak dotąd, trzydziesta pierwsza edycja imprezy poświęcona była efektowi cieplarnianemu. Prof. Paweł Gierycz z Instytutu Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk wyjaśniał czym jest i na czym polega to zjawisko, jaki ma ono wpływ na ludzi a jakie ludzie na nie⁴⁸.

W czasie *Spotkań z nauką* poruszano także tematy społeczno-polityczne. Już

---

42 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_8.html, dostęp 29 maja 2010.

43 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_11.html, dostęp 29 maja 2010.

44 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_17.html, dostęp 29 maja 2010.

45 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_21.html, dostęp 29 maja 2010.

46 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_22.html, dostęp 29 maja 2010.

47 *Trzy lata spotykaliśmy się z nauką*,

http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7170577,Trzy_lata_spotykalismy_sie_z_nauka.html, dostęp 29 maja 2010.

48 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_31.html, dostęp 29 maja 2010.

w przypadku drugiej edycji imprezy temat leżał dziedzinie nauk politycznych. Wykładowcą był dr Zbigniew Markwart zatrudniony w Katedrze Prawa Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej. Rozmawiano o pojęciach konserwatyizmu i liberalizmu, ich właściwym znaczeniu, prawidłowości ich stosowania we współczesnej debacie publicznej oraz genezie i założeniach obu prądów⁴⁹. Czwarte *Spotkanie z nauką*, mające miejsce 21 stycznia 2007 roku, dotyczyło sytuacji samorządu terytorialnego w Polsce. Dr Piotr Tusiński z Politechniki Radomskiej zwracał uwagę na niszczenie idei samorządu przez wysoki stopień upolitycznienia jego organów. Rozmawiano o traktowaniu pochodzących z wyborów powszechnych samorządowych organów kolegialnych jako swoistej „trampoliny” do parlamentu oraz zakresie odpowiedzialności jednoosobowych organów wykonawczych w gminach⁵⁰. Tematem piątego *Spotkania z nauką* było bezpieczeństwo energetyczne Polski a prelegentem prof. dr hab. inż. Adam Łuksa z Zakładu Materiałoznawstwa Produktów Naftowych Politechniki Radomskiej. Spotkanie odbyło się 22 lutego 2007 roku i dobór jego tematu powiązany był z zakończonym zaledwie miesiąc wcześniej konfliktem dotyczącym dostaw gazu między Rosją a Białorusią⁵¹. Obecni rozmawiali o prawdopodobieństwie zagrożenia Polski brakiem paliw, możliwościami wykorzystania paliw alternatywnych oraz szansach racjonalizacji zużycia energii⁵². Dziewiąta edycja imprezy poruszyła temat znajdujący się w szczególnej sferze zainteresowania stowarzyszenia Kocham Radom, mianowicie znaczenie Radomia jako ośrodka regionalnego. Prelegentem był wykładający na Politechnice Radomskiej prof. Witold Rakowski. Dyskusja toczyła się wokół współczesnej roli Radomia oraz powodów, dla których stracił on status miasta wojewódzkiego⁵³. Trzynasta edycja *Spotkań z nauką*, która nastąpiła rok po pierwszej otrzymała jako temat przewodni osobę Jana Wolskiego, polskiego działacza społecznego i spółdzielczego, działającego głównie w I połowie XX wieku, który był również znany jako teoretyk anarchizmu. Jego sylwetka została

---

49 Kolejna impreza z cyklu „Spotkanie z nauką” już w czwartek,

<http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,3747556.html>, dostęp 29 maja 2010.

50 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_4.html, dostęp 29 maja 2010.

51 R. Darski, *Kolejna odłona konfliktu między Białorusią i Rosją*,

<http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/tydzien-na-wschodzie/2007-04-18/kolejna-odslona-konfliktu-miedzy-bialorusia-i-rosja>, dostęp 29 maja 2010.

52 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_5.html, dostęp 29 maja 2010.

53 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_9.html, dostęp 29 maja 2010.

przedstawiona przez dr Adama Duszyka i stała się punktem wyjścia do debaty na temat postaw społecznikowskich na początku wieku XXI oraz teorii anarchizmu. Co więcej, w związku z tym, że dr Duszyk jest prezesem Radomskiego Towarzystwa Naukowego, przedstawiono perspektywy rozwoju tej organizacji⁵⁴. Do szesnastego *Spotkania z nauką* doszło 31 stycznia 2008 roku. Poruszono znów temat, który można zaliczyć do społeczno-politycznych. Była to mianowicie koncepcja zrównoważonego rozwoju. Do wygłoszenia wykładu został zaproszony dziekan Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej, prof. Jerzy Żuchowski. Zwrócono uwagę na faktyczne możliwości jej realizacji oraz skutki nadmiernego rozwoju cywilizacyjnego, który może doprowadzić do katastrofy ekologicznej w skali światowej⁵⁵. W czasie dwudziestej czwartej edycji imprezy wystąpił ponownie dr Piotr Tusiński z Politechniki Radomskiej, który dwa lata wcześniej poruszył problem nadmiernego upolitycznienia samorządu terytorialnego w Polsce. Tym razem przedstawił on zagadnienie honoru poselskiego w czasach II Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie odbyła się promocja książki autorstwa dr. Tusińskiego⁵⁶. Na pierwszym *Spotkaniu z nauką* w 2010 roku, odbywającym się 31 stycznia, dr Zbigniew Markwart omawiał możliwości zawiązania prawidłowych relacji między Polską a Rosją⁵⁷. Było to jak dotąd ostatnie spotkanie poświęcone tematyce społeczno-politycznej.

Organizatorzy i prelegenci *Spotkań z nauką* poruszali też tematy interdyscyplinarne. W szczególności chodzi tu o omawianie problemów z zakresu nauk ścisłych wiążących się czy wpływających na kwestie społeczne. Przykładem jest trzecia impreza cyklu, która odbyła się 21 grudnia 2006 roku. Gościem spotkania był prof. Marian Szczerek, zastępca dyrektora do spraw naukowo-badawczych Instytutu Technologii Eksploatacji. Tematyka powiązana była ze społecznymi i środowiskowymi skutkami obecnego rozwoju technologicznego, co streszczono w tytule jako *Technika – Społeczeństwo – Człowiek*. Rozmawiano między innymi o tym, czy uprawnione jest stosowanie pojęcia „społeczeństwo wiedzy”, czym jest nanotechnologia oraz w jakim stopniu rozwój cywilizacyjny

---

54 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_13.html, dostęp 29 maja 2010.

55 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_16.html, dostęp 29 maja 2010.

56 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_24.html, dostęp 29 maja 2010.

57 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_30.html, dostęp 29 maja 2010.

złubnie wpływa na środowisko naturalne⁵⁸. Dziesiąte *Spotkanie z nauką*, znów łączyło w swoim programie zagadnienia z zakresu nauk ścisłych i zagadnieniami społecznymi. Dr Elżbieta Wójcik-Gront tłumaczyła sposób generowania energii atomowej poruszając przy tym problem strachu przed elektrowniami jądrowymi występującego w społeczeństwie⁵⁹.

Kolejną dziedziną jaką poruszano w czasie omawianej imprezy były kwestie ekonomiczne. Spotkanie zamykające rok 2007 odbyło się 19 grudnia i dotyczyło przyjęcia przez Polskę wspólnej europejskiej waluty. Dr hab. Sławomir Bukowski z Politechniki Radomskiej zwracał w swoim wykładzie uwagę na szanse i zagrożenia dla naszego kraju płynące z wejścia do strefy euro oraz przybliżał sam charakter tejże strefy⁶⁰. Gościem dwudziestego *Spotkania z nauką*, które odbyło się 9 maja 2008 roku był dwukrotny Minister Finansów, prof. Grzegorz Kołodko. Wygłosił on wykład powiązany z jedną ze swoich książek, zatytułowaną *Wędrujący Świat*. W ramach tegoż wykładu, profesor Kołodko przybliżył słuchaczom mechanizmy funkcjonujące na styku ekonomii i polityki, wskazał na rolę przypadku w procesach gospodarczych oraz na przyczyny różnic w bogactwie między poszczególnymi państwami⁶¹.

Ostatnia grupa tematów jakie poruszano w czasie *Spotkań z nauką* może być oznaczona jako zagadnienia humanistyczne, a w szczególności z zakresu historii, literatury i filozofii. *Spotkanie z nauką* z 27 września 2007 roku było pierwszym, które dotyczyło literatury. Konkretniej chodziło o poezję i sposób w jaki postrzegane było w niej rodzicielstwo. Prowadząca wykład dr Ewa Kołodziejczyk z Kolegium Licencjackiego UMCS w Radomiu zwróciła też uwagę na zmiany w postrzeganiu rodzicielstwa jakie zachodzą w szerszej pojętej kulturze oraz na sens czytania poezji najnowszej⁶². Tematem przewodnim przedostatniego spotkania w 2007 roku była myśl filozoficzna urodzonego i wychowanego w Radomiu prof. Leszka Kołakowskiego. Wykład na ten temat poprowadził dr Wiesław Chudoba, matematyk i filozof należący do Radomskiego Towarzystwa Naukowego⁶³. W

---

58 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_3.html, dostęp 29 maja 2010.

59 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_10.html, dostęp 29 maja 2010.

60 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_15.html, dostęp 29 maja 2010.

61 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_20.html, dostęp 29 maja 2010.

62 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_12.html, dostęp 29 maja 2010.

63 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_14.html, dostęp 29 maja 2010.

Spotkaniu z nauką z 27 marca 2008 roku organizatorzy podjęli zagadnienia z zakresu historii. Dr Sebastian Piątkowski, absolwent Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zajmujący się między innymi historią społeczności żydowskiej omówił ten właśnie temat ze zwróceniem szczególnej uwagi na losy Żydów w Radomiu w pierwszej połowie XX wieku⁶⁴. Spotkanie, odbywające się 29 marca 2009 roku zostało, po raz kolejny, poświęcone tematyce historycznej. Dr Dariusz Kupisz z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie przedstawiał słuchaczom rys historyczny husarii. Oprócz tego, *Spotkanie z nauką* stało się ponownie miejscem promocji książki zaproszonego gościa. Tym razem była to publikacja pod tytułem *Radom w czasach Jagiellonów*⁶⁵. Dwudziesta siódma edycja imprezy poświęcona została po raz drugi poezji. Odbyła się ona 31 maja 2009 roku a do wygłoszenia wykładu zaproszono dr Annę Spólną z Instytutu Filologiczno-Pedagogicznego Politechniki Radomskiej⁶⁶. Dwudzieste dziewiąte *Spotkanie z nauką* odbyło się 29 listopada 2009 roku. Gościem ponownie został dr Sebastian Piątkowski. Tym razem jego wykład dotyczył okresu II wojny światowej i działalności gestapo. Ponownie, wyszczególniona została część tematu związana z Radomiem i regionem radomskim⁶⁷.

Podsumowując, cykl *Spotkań z nauką* jest organizowany przez Pawła Błacha ze stowarzyszenia Kocham Radom ze zmienną częstotliwością od ponad trzech lat. Prezes stowarzyszenia, Jakub Kluziński określa imprezę jako wnoszącą do Radomia nową i ciekawą wartość⁶⁸. Należy dodać, że sukcesy w organizacji dotychczasowych przedsięwzięć zainicjowały pojawienie się pomysłu dotyczącego zorganizowania w Radomiu większego festiwalu nauki na wzór miast takich jak Warszawa, Kraków czy Toruń⁶⁹.

2.2. Festiwal „4 Pory Książki”.

---

64 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_18.html, dostęp 29 maja 2010.

65 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_26.html, dostęp 29 maja 2010.

66 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_27.html, dostęp 29 maja 2010.

67 http://www.kochamradom.pl/spotkanie_z_nauka_29.html, dostęp 29 maja 2010.

68 <http://kluzinski.blox.pl/2009/10/Czlowiek-pomyłka-natury-czyli-trzy-lata-Spotkan-z.html>, dostęp 29 maja 2010.

69 <http://kluzinski.blox.pl/2008/05/XX-Spotkanie-z-Nauka-prof-Grzegorz-Kolodko-w.html>, dostęp 29 maja 2010.

Festiwal *4 Pory Książki* organizowany jest przez Instytut Książki z Krakowa. Jego celem jest promocja czytelnictwa, literatury polskiej oraz literatury światowej. Jest to jedyny w Polsce festiwal literacki niezawężający się do promowania tylko jednego gatunku literackiego. Zamiast tego, organizowane są cztery odsłony, z których każda ma na celu upowszechnianie innego rodzaju literatury. Są to kolejno: *Pora Poezji*, *Festiwal Literatury Popularnej*, *Pora Prozy* i *Festiwal Kryminału*. Głównym elementem składowym festiwalu są spotkania z autorami, jednak oprócz nich organizuje się wiele imprez w luźniejszy sposób powiązanych z literaturą, które służą dotarciu do osób nieuczestniczących na co dzień w życiu literackim. Impreza odbywa się w tym samym czasie równolegle w kilku miastach Polski gdzie współorganizują ją podmioty lokalne. W przypadku Radomia współorganizatorem jest stowarzyszenie Kocham Radom⁷⁰.

Pierwszą odsłoną festiwalu *4 Pory Książki* w Radomiu była *Pora Poezji* odbywająca się między 30 maja a 1 czerwca 2008 roku. 30 maja miało miejsce spotkanie z polskim poetą Wojciechem Bonowiczem w Muzeum Sztuki Współczesnej w Radomiu. Kolejnego dnia otwarto w Miejskiej Bibliotece Publicznej wernisaz ekslibrysu uczniów Zespołu Szkół Sztuk Plastycznych imienia Józefa Brandta w Radomiu, przeprowadzono grę miejską *Na tropach poezji, na tropach miasta* oraz zorganizowano kolejne spotkanie z poetami. Tym razem byli to Elżbieta Duchńska i Kamil Radulski. Jednocześnie przez cały dzień na antenie lokalnego Radia Plus trwał konkurs na limeryk o Radomiu i Regionie Radomskim. Wreszcie 1 czerwca 2008 roku, miała miejsce akcja nazwana *Zaczarowana dorożka*, w ramach której wolontariusze czytali dzieciom wiersze na radomskim deptaku⁷¹.

Z wymienionych wydarzeń na szczególną uwagę zasługuje gra miejska, ponieważ było to pierwsze tego typu wydarzenie w historii miasta. Uczestnicy mieli za zadanie dotrzeć do miejsc zaznaczonych na przekazanych im mapach i wykonać przewidziane dla nich zadania. Celem gry było przybliżenie jej uczestnikom dziedzictwa poetyckiego Radomia i Ziemi Radomskiej, rozbudzenie zainteresowania kulturą regionu i kształtowanie tożsamości regionalnej⁷².

70 <http://www.institutksiazki.pl/pl/fk/index.php>, dostęp 29 maja 2010.

71 Ewa Kołodziejczyk, *Festiwal 4 Pory Książki w Radomiu – Pora Poezji*, <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/350896.html>, dostęp 29 maja 2010.

72 Regulamin I Radomskiej Gry Miejskiej, Radom 2008.

Po raz kolejny *4 Pory Książki* organizowane były w Radomiu w ramach *Pory Prozy* od 15 do 18 października 2008 roku. 15 października w Miejskiej Bibliotece Publicznej zorganizowano czytanie dzieł Zbigniewa Herberta połączone z dyskusją panelową, w której udział wzięli między innymi: Ewa Kołodziejczyk, literaturoznawczyni z Zakładu Polonistyki Politechniki Radomskiej oraz krytycy literaccy Andrzej Niewiadomski i Tomasz Cieślak-Sokołowski. 16 października w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” odbyło się spotkanie z młodymi radomskimi prozaikami, Jackiem Klimkiem i Adrianem Szarym. Spotkanie z kolejnym młodym twórcą, już nie pochodzącym z Radomia, Jackiem Dehnelem miało miejsce 17 października w Muzeum Okręgowym imienia Jacka Malczewskiego. Najwięcej, bo aż trzy wydarzenia, przypadły na 18 października. Były to spektakl dla dzieci w Teatrze Powszechnym imienia Jana Kochanowskiego, warsztaty literackie dla dzieci i młodzieży oraz spotkanie z Łukaszem Zaborowskim, autorem książki *Radom – Jerozolima. Pielgrzymka Bractwa Rowerowego*⁷³.

Kolejna impreza z cyklu *4 Pory Książki* w Radomiu to ponownie *Pora Poezji*, tym razem odbywająca się od 11 do 14 marca 2009 roku. Do spotkań z czytelnikami zaproszono Roberta Utkowskiego, dziennikarza lokalnej telewizji oraz poetkę, Marzannę Bogumiłę Kielar. Spotkania te odbyły się odpowiednio 11 i 13 marca. 12 marca zorganizowano akcję *autobus poetycki*, w ramach której po ulicach Radomia wożeni byli wolontariusze rozdający napotkanym na przystankach mieszkańcom ulotki z poezją. 14 marca wystawiono w Teatrze Powszechnym imienia Jana Kochanowskiego specjalny spektakl dla dzieci a popołudniu w ramach akcji *poetyckie zakupy*, Koło Literackie z Publicznego Gimnazjum nr 2 w Radomiu recytowało wiersze w jednym z radomskich centrów handlowych. Co więcej przez cały okres *Pory Poezji* lokalne Radio Rekord nadawało poezję śpiewaną⁷⁴.

Następnym przedsięwzięciem organizowanym wspólnie przez krakowski Instytut Książki i stowarzyszenie Kocham Radom była trwająca od 23 do 26 kwietnia 2009 roku *Pora Literatury Popularnej*. Repertuar tego przedsięwzięcia był

---

73 http://www.kochamradom.pl/pora_prozy_radom.html, dostęp 30 maja 2010.

74 *Święto dla miłośników poezji*, <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20090306/KULTURARAD07/452036421>, dostęp 30 maja 2010.

skromniejszy od poprzednich i uwzględniał trzy wykłady: *Karol Darwin i Alfred Wallace o człowieku* dr. Marcina Rzyżkiewicza, *Banki i wielkie instytucje finansowe wobec wojny* Bogusława Wołoszańskiego i *Lem i literatura popularna: od pedagogiki do przygody poznania* prof. Jerzego Jarzębskiego oraz dzień z komiksem. Ostatnie z wymienionych wydarzeń odbywało się 25 kwietnia 2009 roku w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” i obejmowało wernisaż prac twórców komiksów, rozmowę z nimi, kiermasz komiksów oraz tak zwaną bitwę komiksową⁷⁵.

2.3. Koncerty i pozostałe formy działalności na polu społeczno-kulturalnym.

W ciągu pierwszych lat swojej działalności stowarzyszenie Kocham Radom podejmowało działania na rzecz urozmaicenia i wzbogacenia życia kulturalnego w Radomiu między innymi przez organizację i współorganizację koncertów muzyki rozrywkowej. Ten rodzaj działania jest jednym ze statutowych sposobów realizacji celów stowarzyszenia⁷⁶.

Pierwszy koncert, którego stowarzyszenie było organizatorem odbył się w klubie *Strefa G2* 5 listopada 2006 roku. Udział w nim wzięły zespoły pochodzące z Radomia: *Carpe Diem*, *Carrion*, *Orracabessa*, *Lustro* i *Lilith*. Wydarzenie nosiło nazwę *Rockowy Radom*. Co istotne, chociaż było to dopiero pierwsze takie przedsięwzięcie dla stowarzyszenia, Kocham Radom zdecydowało się być głównym jego organizatorem⁷⁷. Jeszcze w listopadzie 2006 roku odbyły się dwa kolejne koncerty, w organizacji których stowarzyszenie miało swój udział. Pierwszy z nich, *Ton nadaje hip – hop*, odbył się 10 listopada w klubie *Bordo*⁷⁸. Drugi natomiast, *Ackee Coctail*, w tym samym miejscu 17 listopada⁷⁹. W obu tych wypadkach stowarzyszenie miało już jednak tylko status współorganizatora. Kolejny koncert, w organizacji którego uczestniczyło omawiane stowarzyszenie

---

75 <http://portal.radom.pl/news.php?readmore=615>, dostęp 30 maja 2010.

76 Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §6 ust. 1 pkt a.

77 <http://www.kochamradom.pl/koncert.html>, dostęp 30 maja 2010.

78 <http://www.kochamradom.pl/koncerthh.html>, dostęp 30 maja 2010.

79 <http://www.kochamradom.pl/koncertaclee.html>, dostęp 30 maja 2010.

odbył się dopiero 27 października 2007 roku⁸⁰. Po ponad roku odbył się koncert *Reggaeneracja*, którego stowarzyszenie znów było współorganizatorem. Miało to miejsce dokładnie 28 listopada 2008 roku w klubie *Bordo*⁸¹.

Kocham Radom rozpoczęło regularniej współorganizować koncerty dopiero od września 2009 roku. 26 września 2009 roku odbył się mianowicie koncert na rozpoczęcie roku szkolnego i akademickiego w klubie *Katakumby*⁸². W tym samym miejscu, 27 listopada 2009 roku stowarzyszenie współorganizowało *Ostatki w rytmie rap*⁸³. W 2010 roku odbyło się dotąd pięć koncertów z udziałem Kocham Radom. Pierwszym z nich była kolejna edycja *Rockowego Radomia*, w ramach której 22 stycznia wystąpiły zespoły takie jak Lao Che i Alicetea. Wydarzenie to miało miejsce w klubie *Strefa G2*⁸⁴. W tym samym miejscu 26 marca 2010 roku odbył się kolejny koncert, nad którym patronat sprawowało stowarzyszenie Kocham Radom⁸⁵. Kolejna impreza z udziałem omawianej organizacji miała miejsce już następnego dnia. Koncert zatytułowany *Connectiv Sound* odbył się w klubie *Alibi*⁸⁶. W pierwszej połowie 2010 roku stowarzyszenie Kocham Radom przyłączyło się do organizacji jeszcze dwóch koncertów, które odbyły się 28 maja w klubie *Katakumby* i 11 czerwca w klubie *Strefa G2*.

Kolejna grupa działań jakie w trakcie swojego istnienia podejmowało stowarzyszenie Kocham Radom powiązana jest z ochroną środowiska. W czasie akcji *Sprzątanie świata*, odbywającej się 15 października 2007 roku, organizacja otrzymała do posprzątania wydzieloną część Radomia, mianowicie dolinę rzeki Mlecznej. Całość imprezy w mieście organizowana była przez lokalną redakcję *Gazety Wyborczej*⁸⁷. Kolejna jej edycja została zaplanowana na 12 kwietnia 2008 roku. Biorące również w niej udział stowarzyszenie, miało tym razem za zadanie

---

80 <http://www.kochamradom.pl/zdjecia/jahkuza.jpg>, dostęp 30 maja 2010.

81 <http://www.portal.radom.pl/news.php?readmore=522>, dostęp 30 maja 2010.

82 http://www.kochamradom.pl/koncert_hg.html, dostęp 30 maja 2010.

83 *Katakumby zapraszają w piątek na ostatkowe rapowe granie z niespodzianką*, <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20091127/KULTURARAD01/117364670>, dostęp 30 maja 2010.

84 <http://kluzinski.blox.pl/2010/01/Rockowy-Radom-Lao-Che-Alicetea-96-project-Fractal.html>, dostęp 1 czerwca 2010.

85 http://www.kochamradom.pl/koncert_wdf_kocham_radom_26_03_2010.html, dostęp 1 czerwca 2010.

86 http://www.kochamradom.pl/koncert_alibi_27_03.html, dostęp 1 czerwca 2010.

87 M. Podgórski, *Po sprzątaniu Mlecznej będzie ognisko*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,4479611.html>, dostęp 30 maja 2010.

sprzątać w Lesie Kapturskim⁸⁸. Rok później wewnątrz stowarzyszenia powstała diagnoza najistotniejszych problemów z zakresu ochrony środowiska w Radomiu, napisana przez prezesa, Jakuba Kluzińskiego. Według niej, do problemów tych należą: powstawanie nielegalnych wysypisk śmieci i gruzu w lasach i na innych terenach peryferyjnych, nieprzemyślane i nadmierne wycinanie drzew w ramach inwestycji w infrastrukturę, zanieczyszczenie powietrza i wody oraz hałas generowany głównie przez ruch uliczny. Każdy z opisanych elementów diagnozy został wzbogacony o nakreślenie możliwych kierunków jego likwidacji⁸⁹. Stowarzyszenie Kocham Radom starało się także wpływać na działania organów samorządu lokalnego w zakresie ochrony środowiska. Przykładem jest w tym wypadku interwencja u prezydenta miasta w sprawie drzew przeznaczonych do wycięcia w związku z remontem ulicy Warszawskiej⁹⁰.

28 października 2006 roku rozegrano mecz charytatywny w piłkę nożną pomiędzy reprezentacją Słonecznego Domu Dziecka a przedstawicielami stowarzyszenia Kocham Radom. Dochód ze spotkania został przeznaczony na zakup przyborów szkolnych dla wychowanków domu dziecka. Pomysłodawcą przedsięwzięcia był Grzegorz Gajek⁹¹. Pokazuje to, że stowarzyszenie prowadziło w ciągu pierwszych lat od swojego powstania działalność, o charakterze charytatywnym.

Jedną z imprez organizowanych cyklicznie w Radomiu i mających duży wpływ na promocję miasta są odbywające się co 2 lata pokazy lotnicze *Air Show Radom*. Na początku 2009 roku pojawiły się informacje jakoby impreza miała się nie odbyć z powodu trudności finansowych. Jedną z grup dodatkowych, niewystępujących wcześniej kosztów powiązana była z koniecznością zatrudnienia dodatkowej obsługi na miejsce pełniących dotąd tą funkcję żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową. Przyczyną było zlikwidowanie na początku 2009 roku obowiązkowego poboru do wojska⁹². Aby pomóc w zażegnaniu niebezpieczeństwa

---

88 <http://kluzinski.blox.pl/2008/04/Kocham-Radom-sprzatam-Radom.html>, dostęp 30 maja 2010.

89 <http://kluzinski.blox.pl/2009/04/Dzien-Ziemi-w-Radomiu-czyli-kilka-przemyslen.html>, dostęp 30 maja 2010.

90 J. Kluziński, *Apel w sprawie zgody na wycięcie drzew przy ulicy Warszawskiej*, Radom 24 sierpnia 2009.

91 <http://www.kochamradom.pl/mecz.html>, dostęp 30 maja 2010.

92 Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009.22.120).

stowarzyszenie Kocham Radom zadeklarowało dyrektorowi Biura Organizacyjnego imprezy, płk. Januszowi Chwiejczakowi gotowość członków i sympatyków organizacji do współpracy i bezpłatnej pomocy na zasadach wolontariatu. Jednocześnie zaapelowano o podobną pomoc do innych organizacji pozarządowych z Radomia i Regionu Radomskiego⁹³. Ostatecznie zdecydowano, że pokazy się odbędą. Członkowie stowarzyszenia pomagali przy ich organizacji, pracując 29 sierpnia 2009 roku w charakterze wolontariuszy na dworcu kolejowym w Radomiu i kierując podróżnych na miejsce imprezy oraz udzielając innego rodzaju potrzebnych informacji⁹⁴. Podobna działalność miała być prowadzona również przez cały drugi dzień pokazów, jednak te zostały odwołane w związku z wypadkiem jaki miał miejsce w ich trakcie⁹⁵.

Stowarzyszenie Kocham Radom było jednym ze współorganizatorów, obok Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, warsztatów *Wykluczone!*, które odbyły się w dniach 26 i 27 października 2009 roku. Dotyczyły one działań kulturalnych jakie można prowadzić na opuszczonych terenach wewnątrz miast⁹⁶.

30 października 2009 roku, Minister Obrony Narodowej Bogdan Klich podjął decyzję w sprawie likwidacji Orkiestry Garnizonowej w Radomiu. Stowarzyszenie Kocham Radom, zwróciło wówczas uwagę na istotną rolę Orkiestry w życiu kulturalnym miasta i 20 listopada 2009 roku wystosowało apel do Ministra, w którym postulowało cofnięcie decyzji⁹⁷. Ostatecznie Bogdan Klich zmienił swoją decyzję⁹⁸, co świadczy o skuteczności podjętej akcji.

W dniach od 18 do 21 marca 2010 roku, stowarzyszenie współorganizowało *Przegląd ekstremalny*. Impreza ta obejmowała pokazy filmów o tematyce przyrodniczej i podróżniczej, do których nie ma łatwego dostępu oraz warsztaty na

93 J. Kluziński, *Deklaracja wsparcia Air Show Radom 2009*, Radom 5 marca 2009.

94 <http://kluzinski.blox.pl/2009/08/Pierwszy-dzien-Air-Show-2009-wolontariusze-Kocham.html>, dostęp 30 maja 2010.

95 *Tragedia na Air Show!*, <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20090830/AIRSHOW/650973694>, dostęp 30 maja 2010.

96 *Warsztaty sztuki niecodziennej*, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7175053,Warsztaty_sztuki_niecodziennej.html, dostęp 30 maja 2010.

97 http://www.kochamradom.pl/apel_orkiestra_garnizonowa_radom.pdf, dostęp 30 maja 2010.

98 M. Rusek, *Jest decyzja: Radomska Orkiestra Garnizonowa zostaje*, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7566061,Jest_decyzja__Radomska_Orkiestra_Garnizonowa_zostaje.html, dostęp 30 maja 2010.

temat bezpieczeństwa w górach i wycieczkę po Radomiu. Głównymi organizatorami *Przełądu* byli Jakub Mitek, Maria Orzechowska i Krzysztof Szymiec⁹⁹.

Poza wymienionymi powyżej działaniami, stowarzyszenie Kocham Radom organizowało jeszcze szereg innych wydarzeń na szeroko pojętym polu społeczno-kulturalnym. Były to choćby: apele o włączanie świateł mijania w czasie jazdy samochodem, zachęcanie do przekazywania 1% swojego podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego działających w Radomiu czy organizowanie wycieczek po mieście.

Kocham Radom podejmowało wiele inicjatyw na szeroko pojętym polu społeczno-kulturalnym, które okazały się znaczące dla Radomia i regionu radomskiego. Organizacja imprez cyklicznych, takich jak *Spotkania z nauką* i *Festiwal 4 Pory Książki* udowodniła, że stowarzyszenie jest w stanie konsekwentnie dążyć do wyznaczonych przez siebie celów.

---

99 A. Jurek *Przełąd Ekstremalny. O górach, rowerach i podróżach*, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7666906,Przeład_Ekstremalny__O_gorach__rowerach_i_podroza.html, dostęp 30 maja 2010.

Rozdział III. Działalność stowarzyszenia w płaszczyźnie politycznej.

3.1. Działalność w samorządzie lokalnym w kadencji 2006 – 2010.

Zgodnie z przepisami zawartymi w swoim statucie stowarzyszenie Kocham Radom aktywnie uczestniczy w pracach samorządu lokalnego¹⁰⁰. Należy jednak zauważyć, że nie jest to cel stowarzyszenia ale środek realizacji statutowych celów. Od początku swojej działalności, organizacja starała się stworzyć sobie możliwie najlepsze warunki do działalności na polu samorządowym, przez wprowadzenie swoich przedstawicieli do jego organów. Pierwsze, i jak dotąd jedyne, wybory w których brała udział odbyły się 12 listopada 2006 roku.

Komitet Wyborczy Wyborców „Kocham Radom” był pierwszym, który został zarejestrowany w regionie radomskim¹⁰¹. Stowarzyszenie zdecydowało się na wystawienie kandydatów do Rady Miasta Radomia oraz kandydata na stanowisko Prezydenta Miasta Radomia. W wyniku przeprowadzonego przez Miejską Komisję Wyborczą w Radomiu losowania numerów list wyborczych, komitet otrzymał numer 23¹⁰². Kocham Radom wystawiło w sumie 46 kandydatów na radnych, startujących z pięciu okręgów wyborczych¹⁰³. Kandydatem na Prezydenta Miasta Radomia był prezes stowarzyszenia, Jakub Kluziński¹⁰⁴.

Wśród postulatów przedstawianych przez organizację w kampanii wyborczej znalazło się doprowadzenie miasta do rangi ośrodka regionalnego, sprowadzenie instytucji charakterystycznych dla miast wojewódzkich, jak: ośrodek telewizji publicznej, uniwersytet czy filharmonia oraz utworzenie szybkich połączeń kolejowych, drogowych i portu lotniczego. KWW „Kocham Radom” wyszedł z propozycją tak zwanego *Manifestu pozytywnej kampanii dla Radomia*. Była to deklaracja porzucenia ataków personalnych na rzecz merytorycznej kampanii

---

100Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §6 ust. 1 pkt. g.

101G. Stepień, *Rejestracja komitetów wyborczych*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,35224,3632032.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

102*Komitety z numerkami*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,35224,3701383.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

103Dane Państwowej Komisji Wyborczej, <http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/komitet.html?id=2c9f9e8f0dad4b86010db111630f073a>, dostęp 6 czerwca 2010.

104G. Stepień, *Kto na prezydenta Radomia*, <http://serwisy.gazeta.pl/wyborcza/1,68586,3422055.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

wyborczej¹⁰⁵. Jakub Kluziński jako jedyny kandydat na Prezydenta Miasta Radomia przyłączył się do ogólnopolskiej akcji *Przejrzyste wybory*, w ramach której sprawdzano kompetencje kandydatów do organów wykonawczych samorządu gminnego¹⁰⁶.

Stowarzyszenie Kocham Radom szacowało swój wynik wyborczy na pozwalający wprowadzić do Rady Miasta dwóch lub trzech radnych¹⁰⁷. Ostatecznie na kandydatów komitetu oddano łącznie 4 613 głosów. Mandat radnego uzyskał tylko jeden kandydat. W wyborach na stanowisko Prezydenta Miasta Radomia, kandydat z ramienia stowarzyszenia otrzymał 8 093 głosów co stanowiło 12,33% ważnych głosów. Był to czwarty w kolejności malejącej wynik, w związku z czym, kandydat nie wziął udziału w głosowaniu ponownym 26 listopada 2006¹⁰⁸. Stowarzyszenie zdecydowało o niepopieraniu żadnego z kandydatów w głosowaniu ponownym¹⁰⁹.

Radnym, który uzyskał mandat startując z listy Komitetu Wyborczego Wyborców „Kocham Radom” był Jakub Kluziński. Radny urodził się w 1976 roku w Warszawie jednak wychował się w Radomiu. Uzyskał wykształcenie wyższe, ekonomiczne studiując w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie oraz na Uniwersytecie w Cambridge. Od 2003 roku pracuje w centrali Banku PEKAO SA w Warszawie¹¹⁰.

W Radzie Miejskiej, Kluziński zasiada w trzech komisjach: Komisji Budżetowej, Komisji Gospodarki i Środowiska oraz w Komisji Doradźnej do spraw oceny majątku w spółkach prawa handlowego z udziałem gminy, której jest przewodniczącym¹¹¹.

Wśród cech charakteryzujących działalność Jakuba Kluzińskiego w Radzie Miejskiej należy wymienić dbałość o przestrzeganie prawa dostępu do informacji

105G. Stepień, *Rejestracja komitetów wyborczych*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,35224,3632032.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

106G. Stepień, *Z kandydatem o „Przejrzystych wyborach”*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,35224,3697172.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

107M. Ciepielak, *Kandydaci o wyborach*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,3731890.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

108Dane Państwowej Komisji Wyborczej, <http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/geoPowiat.html?id=146301>, dostęp 6 czerwca 2010.

109G. Stepień, *Trudne rozmowy o poparciu w drugiej turze*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,3740006.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

110<http://www.bip.radom.pl/porta1.php?aid=120704447447f2097a8d5f8>, dostęp 6 czerwca 2010.

111<http://www.bip.radom.pl/porta1.php?aid=123547341049a3d402a97f8>, dostęp 6 czerwca 2010.

publicznej. Radny był jednym z wnioskodawców poszerzenia strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Rady Miejskiej w Radomiu o protokoły z sesji tego organu¹¹². Poza tym, występował on z wnioskami o udostępnienie informacji publicznej do licznych podmiotów. W przypadku jej uzyskania, udostępniał ją opinii publicznej. Zgłaszał także przypadki natrafienia na nieprawidłowości przy próbach uzyskania takiej informacji. Komunikacji z mieszkańcami służył między innymi założony przez radnego blog.

Jakub Kluziński dał się poznać jako krytyk władzy wykonawczej w radomskim samorządzie. Już w październiku 2007 roku zaczął on zwracać uwagę na problem niewywiązywania się Prezydenta Miasta Radomia oraz jego zastępców z obowiązku udzielania odpowiedzi na interpelacje. Miał on dwojaką naturę. Z jednej strony odpowiedzi nie były udzielane w terminie, z drugiej były one niewystarczające. Reakcją radnego było składanie kolejnych interpelacji w tej samej sprawie¹¹³. Wraz z upływem kadencji sytuacja się nie poprawiała. Radny Kluziński rozpoczął w 2008 roku próby uzupełniania niesatysfakcjonujących odpowiedzi na interpelacje wnioskami w trybie zapytania o udzielenie informacji publicznej¹¹⁴. W tym przypadku, radny również nie otrzymał pożądaných informacji. Jego reakcją było złożenie skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na bezczynność Prezydenta Miasta, co poskutkowało wydaniem przez niego decyzji umarzających wnioski o udzielenie informacji jeszcze przed rozpatrzeniem skargi przez sąd. Kluziński złożył odwołanie od tych decyzji do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które 8 stycznia 2009 roku uchyliło w całości zaskarżone decyzje i przekazało sprawę ponownego rozpatrzenia¹¹⁵. Podobne decyzje, stwierdzające nieprawidłowe działanie Prezydenta Radomia, Samorządowe Kolegium Odwoławcze wydawało jeszcze 19 maja 2009 roku i 3 sierpnia 2009 roku¹¹⁶.

112<http://kluzinski.blox.pl/2009/02/Posesyjne-refleksje-historyczna-Kosowka-obwodnica.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

113<http://kluzinski.blox.pl/2007/10/Niesmak-po-sesji-Rady-Miejskiej.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

114<http://kluzinski.blox.pl/2008/11/Odpowiedzi-na-interpelacje-szkoly-ISO-kostka.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

115<http://kluzinski.blox.pl/2009/01/Prezydent-niewlasciwie-stosuje-przepisy-czyli.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

116<http://kluzinski.blox.pl/2009/08/Jak-dlugo-jeszcze-czyli-SKO-ponownie-nakazuje.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

Kolejnym przedmiotem krytyki ze strony radnego Jakuba Kluzińskiego była duża liczba sesji Rady Miejskiej. Wskazuje on na dwie możliwe przyczyny takiej sytuacji. Pierwsza to nieprawidłowa organizacja pracy miejskich urzędników, w wyniku której konieczne jest nagłe przyjmowanie określonych uchwał przez organ stanowiący samorządu. Druga to traktowanie przez radnych samorządu jako narzędzia do autopromocji przed wyborami do innych organów, jak parlament krajowy czy parlament europejski¹¹⁷.

Istotnym elementem działalności Jakuba Kluzińskiego w Radzie Miejskiej jest jego spór ze spółkami prawa handlowego, w których udziały ma gmina, to jest: Rewitalizacja i Administrator. Rozpoczął się on w maju 2008 roku, kiedy radny złożył zawiadomienie do prokuratury w sprawie możliwych nieprawidłowości w gospodarce majątkiem komunalnym prowadzonej przez pracowników tych spółek¹¹⁸. Prokuratura w ciągu dwóch tygodni podjęła działania w tej sprawie. Dodatkowo, 30 maja 2008 roku, radny złożył interpelację do Prezydenta Miasta Radomia dotyczącą sytuacji w wymienionych spółkach. 12 czerwca 2008 roku otrzymał on odpowiedź a pochodzące z niej dane upublicznił¹¹⁹. Prezes spółki Rewitalizacja uznał, że radny postąpił niezgodnie z prawem, naruszył tajemnicę handlową i ujawnił chronione ustawą dane osobowe, w związku z czym złożył do prokuratury doniesienie o popełnieniu przestępstwa. Ponieważ prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania, prezes spółki wystąpił z prywatnym oskarżeniem o pomawianie spółki Rewitalizacja, zdradę tajemnic spółki i przekroczenie uprawnień funkcjonariusza publicznego¹²⁰. Pierwsza rozprawa w tej sprawie, mająca charakter pojednawczy i przedstawiająca stronom możliwość polubownego rozwiązania sporu odbyła się 13 marca 2009 roku. Rozwiązanie polubowne zostało jednak przez strony odrzucone¹²¹. 26 kwietnia 2009 roku radny Jakub Kluziński otrzymał zbiorczą odpowiedź na cztery wnioski o udostępnienie

117 <http://kluzinski.blox.pl/2009/03/Sesje-bez-sensu-czyli-o-przewadze-ilosci-nad.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

118 <http://kluzinski.blox.pl/2008/05/Rewitalizacja-i-Administrator-dlaczego-zlozylem.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

119 <http://kluzinski.blox.pl/2008/06/Interpelacja-w-sprawie-Rewitalizacji-odpowiedz.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

120 J. Petz, *Rewitalizacja pozywa radnego*, <http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20081219/POWIAT0206/638797580&SearchID=73339536007200>, dostęp 6 czerwca 2010.

121 <http://kluzinski.blox.pl/2009/03/Rewitalizacja-kontra-Kluzinski-nie-ma-ugody.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

informacji publicznej jakie złożył do spółki Rewitalizacja. Zgodnie z nią, aby otrzymać odpowiedź na pytania zawarte we wniosku, musiałby on zapłacić 3 300 złotych. Spółka powoływała się przy tym na przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej z 2001 roku¹²². W listopadzie 2009 roku zapadł wyrok w sprawie, którą prezes spółki Rewitalizacja wytoczył radnemu Kluzińskiemu. Zgodnie z nim, radny nie złamał prawa. Spółka została obciążona kosztami procesu. Prezes spółki złożył apelację od wyroku¹²³.

3.2. Działalność na rzecz infrastruktury.

Chociaż działania z zakresu polityki transportowej i zagospodarowania przestrzeni nie są wpisane na listę statutowych celów stowarzyszenia Kocham Radom, to jak się okazało, często pojawiały się w toku działalności organizacji w pierwszych latach po jej założeniu. Władze stowarzyszenia są uprawnione do ich podejmowania na mocy przepisu statutu, który pozostawia listę celów otwartą. Warunkiem jest jedynie, aby działania służyły *dobru społeczności lokalnych Radomia i Regionu Radomskiego*¹²⁴.

Pierwszym przejawem aktywności stowarzyszenia na omawianym polu był udział jego przedstawiciela w spotkaniu samorządowców i przedstawicieli organizacji społecznych i politycznych z przedstawicielami Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad 13 września 2006 roku. Spotkanie dotyczyło planowanego przebiegu tak zwanej zachodniej obwodnicy Radomia¹²⁵. W jego następstwie, Kocham Radom wypracowało stanowisko dotyczące problemu, w którym opowiada się za jednym z trzech wariantów przebiegu trasy przedstawionych przez GDDKiA, przytaczając argumenty z zakresu ekonomii, zagospodarowania przestrzennego oraz ochrony środowiska¹²⁶. Temat zachodniej

---

122Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2001.112.119), art. 15.

123K. Ludwińska, *Mróż nie odpuszcza. Jest apelacja ws. Kluzińskiego*,

http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7446483,Mroz_nie_odpuszcza__Jest_apelacja_ws__Kluzinskiego.html, dostęp 6 czerwca 2010.

124Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku, §5 ust. 1 pkt. k.

125http://www.kochamradom.pl/sto_dlaprasy_obwodnica.html, dostęp 6 czerwca 2010.

126J. Kluziński, *Stanowisko w sprawie przebiegu tzw. Zachodniej Obwodnicy Radomia w ciągu drogi S7*, 13 września 2006, Radom.

obwodnicy powrócił po kilku miesiącach, w styczniu 2007 roku. Wtedy to władze Radomia zgodziły się na inny przebieg drogi niż ten postulowany przez stowarzyszenie. W odpowiedzi organizacja wystosowała do Prezydenta Miasta Radomia, Rady Miejskiej, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz lokalnych mediów oświadczenie, w którym wyrażała zaniepokojenie doniesieniami medialnymi na temat dokonanego przez władze wyboru i przypominała argumenty na rzecz rozwiązania alternatywnego¹²⁷.

Po raz kolejny stowarzyszenie Kocham Radom starało się wpłynąć na decyzje dotyczące przebiegu dróg krajowych w Radomiu i okolicach miasta na początku 2010 roku. Przedmiotem działania było tym razem wpisanie drogi ekspresowej S9 do Master Planu budowy dróg ekspresowych w Polsce. Droga ta stanowiłaby połączenie Ziemi Radomskiej z miastami Zagłębia Staropolskiego jak Ostrowiec Świętokrzyski i Opatów oraz Podkarpacia, jak Tarnobrzeg i Rzeszów. Celem akcji była przebudowa drogi do drogi ekspresowej przed 2020 rokiem. Podstawowym instrumentem wywarcia w tej sprawie wpływu na władze centralne miała być petycja pod którą zbierano podpisy we wszystkich regionach, których sprawa dotyczyła. W związku z tym, stowarzyszenie Kocham Radom działało w porozumieniu z innymi, regionalnymi organizacjami¹²⁸.

Według szacunkowych danych z początku marca 2010 roku, pod petycją, która miała zostać wysłana do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz Ministerstwa Infrastruktury podpisało się około 10 000 osób, z czego 3 000 podpisów pochodziło ze zbiórki prowadzonej przez Kocham Radom¹²⁹. Zastosowanie zostały także inne metody wywierania nacisku na władze centralne. Nagłośnienie sprawy w mediach, poza tym, że samo w sobie może być uznane za taką metodę, doprowadziło do złożenia interpelacji przez posłów z zainteresowanych regionów oraz wystosowania przez Radę Miasta Radomia odpowiedniego wniosku do Prezesa Rady Ministrów. Autorem projektu uchwały w

---

127J. Kluziński, A. Tokarska, *Oświadczenie w sprawie przebiegu zachodniej obwodnicy Radomia w ciągu drogi S7*, 18 stycznia 2007 Radom.

128K. Ludwińska, *Akcja obywatelska. Trzeba przebudować drogę krajową nr 9!*, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7438009,Akcja_obywatelska__Trzeba_przebudowac_droge_krajowa.html, dostęp 6 czerwca 2010.

129Budowa drogi ekspresowej S9 – wciąż zbieramy podpisy, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7643206,Budowa_drogi_ekspresowej_S9__wciaz_zbieramy_podpisy.html, dostęp 6 czerwca 2010.

tej sprawie był radny Jakub Kluziński, co podkreśla zaangażowanie się stowarzyszenia Kocham Radom w sprawę. Na jej powszechne poparcie z kolei, wskazuje fakt, że uchwała została przyjęta jednogłośnie bez względu na podziały partyjne¹³⁰.

W lutym 2007 roku stowarzyszenie Kocham Radom zabrało po raz pierwszy głos w sprawie polityki transportowej w centrum Radomia. Stowarzyszenie poparło pomysł zmiany dotychczasowych założeń, które miały na celu ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej i które okazały się nieskuteczne. Zamiast tego organizacja postuluje działania skierowane na rewitalizację śródmieścia przez polepszenie komunikacji publicznej, ułatwienie ruchu pieszych i ograniczenie ruchu pojazdów silnikowych. Kocham Radom nie ograniczyło się w tym przypadku do haseł ale zaproponowało działania konkretne, między innymi: nowy kształt strefy pieszej, zmianę rozmieszczenia przystanków autobusowych oraz wprowadzenie zróżnicowanych opłat parkingowych. Wzorem były w tym wypadku inne państwa europejskie, które zażegnały problemy podobne do tych występujących w Radomiu¹³¹.

Kwestia opłat parkingowych powiązanych ze zmianą koncepcji polityki transportowej w centrum Radomia okazała się tematem kontrowersyjnym, co jest zrozumiałe, biorąc pod uwagę, że w ten sposób samorząd lokalny nałożył na mieszkańców dodatkową daninę publiczną. Nastąpiło to uchwałą Rady Miasta z 11 czerwca 2007 roku. Radny Jakub Kluziński, poparł projekt, składając jednocześnie wniosek o zobowiązanie Prezydenta Miasta do przedstawienia całościowego planu organizacji ruchu w śródmieściu. Wniosek ten został przez Radę przyjęty¹³². W obliczu nieprzedstawienia takiego planu przez organy władzy wykonawczej miejskiego samorządu, radny złożył 2 października 2007 roku interpelację w tej sprawie¹³³.

130K. Ludwińska, *Radni zgodnie piszą do premiera w sprawie S9*, http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,7505023,Radni_zgodnie_pisza_do_premiera_w_sprawie_S9.html, dostęp 6 czerwca 2010.

131J. Kluziński, L. Zaborowski, *Oświadczenie odnośnie polityki transportowej w śródmieściu*, 14 lutego 2007 Radom.

132<http://kluzinski.blox.pl/2007/06/Dlaczego-glosowalem-za-strefa-ograniczonego.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

133<http://kluzinski.blox.pl/2007/10/Skladam-interpelacje-Projekt-organizacji-ruchu-w.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

Kolejną częścią Radomia, w sprawie zagospodarowania której pod względem układu komunikacyjnego wypowiadało się stowarzyszenie Kocham Radom było bezpośrednie sąsiedztwo powstającego Centrum Słonecznego. Tym razem działania stowarzyszenia skierowane były w szczególności do Miejskiego Zarządu Dróg i Komunikacji. Organizacja zgłosiła uwagi do planu przebudowy układu komunikacyjnego. Wyszczególnione zostały przy tym trzy zasadnicze elementy: likwidacja przejść dla pieszych, nieuwzględnienie w projekcie planowanych wcześniej dróg rowerowych oraz błędne rozmieszczenie przystanków autobusowych. W szczególny sposób autorzy odnieśli się do ostatniego elementu jako do najbardziej złożonego. Zaproponowano odmienny rozkład przystanków autobusowych poparty własnymi analizami ruchu ulicznego¹³⁴. Tym razem uwagi stowarzyszenia zostały dostrzeżone i wzięte pod uwagę przez władze miasta, w wyniku czego zmieniono kształt projektu¹³⁵.

Stowarzyszenie Kocham Radom wypowiadało się w wielu innych sprawach związanych z polityką transportową wewnątrz miasta, które miały zasięg mniejszy niż układ komunikacyjny całego centrum Radomia. 23 sierpnia 2007 roku wystosowany został wniosek do Miejskiego Zarządu Dróg i Komunikacji w sprawie korekty układu komunikacyjnego w rejonie skrzyżowania ulic Placowej i Staroopatowskiej¹³⁶. 22 października 2007 roku stowarzyszenie przesłało trzy kolejne wnioski do Miejskiego Zarządu Dróg i Komunikacji. Pierwszy z nich dotyczył przebudowy kładki dla pieszych nad ulicą Jana Pawła II. Zwrócono w nim uwagę na konieczność dostosowania jej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przedstawiono przy tym przepisy prawa obowiązującego w Polsce, które nakładają na wykonawcę taki obowiązek¹³⁷. Drugi wniosek dotyczył lokalizacji przejść dla pieszych w centrum Radomia. Trzeci natomiast możliwości zmiany położenia przystanku autobusowego przy ulicy Traugutta w celu lepszego dostosowania komunikacji miejskiej do potrzeb osób z niej korzystających¹³⁸. Kocham Radom

---

134J. Kluziński, S. Pawłowski, *Oświadczenie w sprawie układu komunikacyjnego w obrębie Centrum Słonecznego w Radomiu*, 8 marca 2007 Radom.

135<http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070822/AKTUALNOSCI/70821104/0/radomskie>, dostęp 6 czerwca 2010.

136<http://www.kochamradom.pl/staroopatowska.pdf>, dostęp 6 czerwca 2010.

137<http://www.kochamradom.pl/kladka.pdf>, dostęp 6 czerwca 2010.

138http://www.kochamradom.pl/traugutta_przebudowa.pdf, dostęp 6 czerwca 2010.

brało udział w udanej akcji na rzecz instalacji sygnalizacji świetlnej na przejściu dla pieszych przez ulicę Chrobrego. Było to wspólne przedsięwzięcie, w którym udział brały również: lokalny dziennik *Echo Dnia*, władze Politechniki Radomskiej oraz Bractwo Rowerowe¹³⁹.

Stowarzyszenie Kocham Radom starało się także oddziaływać na usprawnienia w zakresie transportu kolejowego i połączenia Radomia z innymi miastami i regionami kraju. 16 kwietnia 2007 roku, nawiązując do planów przebudowy linii kolejowej 8 łączącej Radom z Warszawą i Kielcami, stowarzyszenie wystosowało do Biura Przygotowania Inwestycji Polskich Linii Kolejowych list otwarty zawierający szereg wniosków związanych z tą przebudową. Po pierwsze, zaproponowano utworzenie nowych przystanków kolejowych na tej trasie. W południowej części miasta miałyby to być Radom Żakowice i Radom Południe. W północnej natomiast Radom Dzierzków, Radom Gołębiów i Radom Wola Gołębiowska. Co więcej zaproponowano budowę dwóch parkingów systemu *Park&Ride* przy nowych przystankach i zmianę nazw przystanków już istniejących. Po drugie, postulowano modernizację obecnego dworca na stacji Radom przez podwyższenie i poszerzenie wybranych peronów oraz integrację dworca kolejowego z oddalonym o 70 metrów dworcem autobusowym. Po trzecie, zwrócono uwagę na możliwość przekształcenia bocznicy kolejowej wiodącej do obecnego lotniska wojskowego na Sadkowie w szlak pasażerski. Pomysł ten związany był z planami uruchomienia cywilnego portu lotniczego¹⁴⁰. List otwarty został uwzględniony w tworzeniu planów modernizacji linii kolejowej 8. Zaplanowano budowę nowych przystanków na tej trasie na terenie Radomia¹⁴¹.

Kwestia przebudowy linii kolejowej 8 wróciła jeszcze w drugiej połowie 2008 roku. 18 listopada 2008 roku, stowarzyszenie wystosowało do Wojewody Mazowieckiego zbiór uwag i wniosków dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji modernizacji linii. Zwrócono uwagę na nieuwzględnienie

---

139<http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20071221/POWIAT0206/210624588/-1/radomskie>, dostęp 6 czerwca 2010.

140<http://www.kochamradom.pl/linia8.pdf>, dostęp 6 czerwca 2010.

141A. Kępka, *Nowe przystanki kolejowe w Radomiu*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/kraj/1,34309,4285660.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

w postępowaniu administracyjnym korzystnego wariantu inwestycji, podtrzymano postulat rozbudowy sieci przystanków kolejowych wewnątrz Radomia oraz poparto wnioski opracowane przez stowarzyszenie „Zielone Mazowsze”. Te dotyczyły powiązania ruchu kolejowego z ruchem pieszych i rowerzystów, ochrony zabytków i krajobrazu na trasie inwestycji oraz organizacji prac w sposób minimalizujący niedogodności dla bieżącego ruchu pasażerskiego¹⁴².

W lipcu 2007 roku pojawiły się doniesienia o planowanych zmianach w rozkładzie jazdy pociągów dalekobieżnych, które były niekorzystne dla Radomia. Chodziło głównie o zmianę trasy pociągu *Wieniawski*, który zapewniał miastu bezpośrednie połączenie z Poznaniem¹⁴³. Reakcją stowarzyszenia Kocham Radom było wysłanie protestu w tej sprawie do prezesa zarządu spółki PKP Przewozy Regionalne, obsługującej to połączenie. W miejsce skracania trasy pociągu, zaproponowano jej przedłużenie, tak aby skład kursował z Chełma i Zamościa, z łąčeniem wagonów w Lublinie do Świnoujścia, z przyłączeniem jeszcze w Radomiu wagonów z Kielc i Skarżyska-Kamiennej. Dodatkowo, w proteście poruszono dwa inne zagadnienia związane z rozkładem jazdy pociągów. Po pierwsze, zwrócono uwagę na zapotrzebowanie na bezpośrednie połączenie z Warszawy przez Radom i Skarżysko-Kamienną do Rzeszowa i Przemyśla. Po drugie, załączono ramową propozycję skomunikowania Radomia z resztą kraju¹⁴⁴.

W lipcu 2009 roku ponownie pojawiły się informacje o możliwej likwidacji części połączeń kolejowych Radomia z innymi miastami i regionami Polski. Tym razem problem dotyczył także skomunikowania Kielc z resztą kraju. W związku z tym, obok Kocham Radom i Bractwa Rowerowego z Radomia, głos zabrały Obiady Czwartkowe w Kielcach i Portal Kieleckie Inwestycje. Wystosowano list otwarty do Zarządu Spółki PKP Intercity, w którym protestowano przede wszystkim przeciwko likwidacji pociągu *Staszic* i ograniczenia częstotliwości kursowania pociągu *Sienkiewicz*. Oba te składy łączyły Kielce, Skarżysko-Kamienną i Radom z Warszawą. Sprzeciwiono się także likwidacji pociągu *Bystrzyca* i ograniczeniu

---

142http://www.kochamradom.pl/linia8_decyzja.pdf, dostęp 6 czerwca 2010.

143A. Kępka, „*Wieniawski*” nie pojedzie przez Radom?,

<http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,4366117.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

144J. Kluziński, S. Pawłowski, *Protest w sprawie zmiany trasy pociągu „Wieniawski” oraz inne uwagi do propozycji rozkładu jazdy pociągów dalekobieżnych na sezon 2007/2008*, 25 lipca 2007 Radom.

zasięgu pociągu *Długosz*, argumentując to popularnością wymienionych składów wśród studentów z Aglomeracji Staropolskiej, kształcących się w innych miastach¹⁴⁵.

W 2007 roku stowarzyszenie Kocham Radom brało udział w akcji na rzecz przywrócenia kursowania pociągów na trasie Radom – Drzewica. Akcja ta przyniosła pozytywny skutek. Po przywróceniu połączenia przez Koleje Mazowieckie, stowarzyszenie wraz z Klubem Miłośników Kolei rozpoczęło jego akcję promocyjną. Miała ona na celu spopularyzowanie pociągu a co za tym idzie, dostarczenie spółce go obsługującej ekonomicznych argumentów do jego utrzymania. W ramach akcji rozwieszano plakaty, rozdawano kieszonkowe kalendarzyki z rozkładem i zorganizowano rowerowo-kolejową wycieczkę do Drzewicy¹⁴⁶.

We wrześniu 2008 roku przedstawiciele stowarzyszenia Kocham Radom wzięli udział w konsultacjach społecznych prowadzonych przez Ministerstwo Infrastruktury. Dotyczyły one programu budowy i uruchomienia przewozów kolejami dużych prędkości w Polsce oraz Master Planu dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku. Stowarzyszenie zwróciło uwagę na takie problemy jak: konkurencyjność transportu kolejowego w Polsce, wpływ wariantów planowanej sieci kolei dużych prędkości na rozwój poszczególnych regionów, potrzebę kształtowania sieci kolei dużych prędkości w sposób racjonalny, czerpiąc z negatywnych doświadczeń francuskich i hiszpańskich¹⁴⁷.

W zakresie polityki transportowej w Radomiu w koncepcji stowarzyszenia Kocham Radom, należy wspomnieć jeszcze o koncepcji utworzenia w mieście sieci tramwajowej. Temat ten poruszony został między innymi przez radnego Jakuba Kluzińskiego w czasie sesji Rady Miejskiej w grudniu 2008 roku. Mówiąc o użytkowaniu w Radomiu tramwajów, radny zwraca uwagę na to, że ten rodzaj komunikacji publicznej jest bardziej przyjazny dla środowiska, pozwala na efektywniejsze rozładowanie korków w mieście oraz pomimo wysokich kosztów

---

145http://www.kochamradom.pl/protest_w_sprawie_zamiaru_likwidacji_polaczen_kolejowych.pdf, dostęp 6 czerwca 2010.

146<http://www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070828/AKTUALNOSCI/70827102>, dostęp 6 czerwca 2010.

147<http://www.kochamradom.pl/kdp.pdf>, dostęp 6 czerwca 2010.

inwestycyjnych, jest tańszy w eksploatacji¹⁴⁸.

3.3. Udział w budowie społeczeństwa obywatelskiego.

Już samo istnienie stowarzyszenia Kocham Radom jest płaszczyzną realizacji idei społeczeństwa obywatelskiego przez realizację wolności zrzeszania się i wywieranie wpływu na organy administracji publicznej. Organizacja prowadzi jednak działania, które można określić jako nastawione na kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Pierwszym z takich działań jest współorganizacja serii spotkań zatytułowanych *Masz głos, masz wybór*. Ich pomysłodawcą i pierwotnym organizatorem jest Fundacja im. Stefana Batorego, organizacja pozarządowa działająca na rzecz rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Celem samej akcji jest zainteresowanie obywateli sprawami, które dotyczą ich społeczności lokalnej oraz przekonanie ich do wzięcia udziału w wyborach samorządowych w sposób świadomy¹⁴⁹.

Pierwsze spotkanie, w którym brało udział stowarzyszenie, odbyło się 21 maja 2007 roku. Jego tematyka dotyczyła najistotniejszych problemów Radomia i sposobów na ich rozwiązanie proponowanych w czasie kampanii wyborczej przez Prezydenta Miasta. Ten jednak odrzucił zaproszenie, argumentując swoją decyzję tym, że stowarzyszenie Kocham Radom prowadzi działalność polityczną¹⁵⁰. Na kolejną edycję imprezy Kocham Radom zaprosiło mieszkańców miasta 21 stycznia 2008 roku. Debata była poświęcona podsumowaniu pierwszego roku kadencji organów samorządu terytorialnego. Próbowano dojść do konkluzji w zakresie tego jakie postulaty z kampanii wyborczej zostały zrealizowane a jakie nie i co powinno być priorytetem na kolejny rok w samorządzie¹⁵¹. Na następną debatę należało czekać do 28 kwietnia 2008 roku. Pytania na jakie starali się odpowiedzieć uczestnicy dotyczyły bezpieczeństwa w Radomiu, sensu powstania lotniska i

---

148<http://kluzinski.blox.pl/2009/03/Jak-to-z-tymi-tramwajami-bylo.html>, dostęp 6 czerwca 2010.

149http://www.maszglos.pl/o_akcji.php, dostęp 7 czerwca 2010.

150*Masz głos, masz wybór – debata bez prezydenta*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,4140276.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

151<http://www.kochamradom.pl/maszwybor.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

uniwersytetu oraz stanu przygotowań do budowy nowego stadionu miejskiego a także tego czy Radom jest miastem brudnym¹⁵². Ostatnie jak dotąd spotkanie z serii *Masz głos, masz wybór* w Radomiu odbyło się 15 grudnia 2008 roku. Zaproszeni na nią zostali: Prezydent Radomia, jego poprzednicy na tym stanowisku, parlamentarzyści z regionu radomskiego, radni samorządowi oraz przedstawiciele organizacji społecznych. Podczas debaty przedstawiono dwa specjalnie przygotowane opracowania: monitoring działań Prezydenta oraz monitoring skutków działań zmierzających do zainteresowania mieszkańców polityką gminy¹⁵³.

Ważnym elementem społeczeństwa obywatelskiego jest udział jego członków w wyborach. Stowarzyszenie Kocham Radom zachęcało do oddawania głosów, nie tylko w wyborach samorządowych, w których samo brało udział ale także w krajowych wyborach parlamentarnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Przed wyborami parlamentarnymi w 2007 roku, stowarzyszenie Kocham Radom przystąpiło do *Koalicji 21 października*, kampanii mającej na celu podwyższenie frekwencji wyborczej i promowanie świadomego udziału w wyborach. Hasłem kampanii było *Zmień kraj – idź na wybory*. 12 października 2007 roku stowarzyszenie zwołało konferencję prasową, w czasie której wytłumaczono dlaczego warto iść na wybory, jak wybrać odpowiedniego dla siebie kandydata oraz czym są jednomandatowe okręgi wyborcze¹⁵⁴. Zaproszono również na prawyborzy, które miały się odbyć 16 października 2007 roku na radomskim deptaku, również w ramach akcji organizowanej przez Kocham Radom. Oprócz oddania głosu na określone ugrupowanie można było również wypowiedzieć się na temat tego, dlaczego warto, lub nie warto, głosować¹⁵⁵. Ostatecznie w radomskich prawyborach zwyciężyła Platforma Obywatelska, przed Prawem i Sprawiedliwością oraz Lewicą i Demokratami. Inne ugrupowania nie przekroczyły 5% poparcia gwarantującego

---

152http://www.kochamradom.pl/masz_glos.html, dostęp 7 czerwca 2010.

153*Masz głos, weź udział w debacie*,

http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,6058123,Masz_Glos__wez_udzial_w_debacie.html, dostęp 7 czerwca 2010.

154<http://kluzinski.blox.pl/2007/10/Kampania-profekwencyjna-Zmien-kraj-Idz-na-wybory.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

155A. Kępka, *We wtorek prawyborzy w Radomiu*, <http://radom.gazeta.pl/radom/1,48201,4576960.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

udział w podziale mandatów¹⁵⁶.

Przy okazji wyborów parlamentarnych w 2007 roku, stowarzyszenie wystosowało także apel do parlamentarzystów z regionu radomskiego, w którym zawarło pięć grup postulatów istotnych dla Radomia. Były one powiązane z: utworzeniem lotniska cywilnego, nadaniem miastu rangi miasta wojewódzkiego, powołania uniwersytetu w Radomiu, poprawy infrastruktury kolejowej i drogowej oraz działań na rzecz sprowadzenia inwestorów¹⁵⁷.

W czasie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2009 roku stowarzyszenie Kocham Radom również zabrało głos. Zachęcano do głosowania świadomego a także do przyczynienia się do jak największej frekwencji. Organizacja przypominała, że zgodnie ze specyficzną ordynacją wyborczą w tych wyborach, regiony, w których frekwencja będzie najwyższa otrzymują premię w postaci dodatkowej reprezentacji w Parlamencie¹⁵⁸.

156A. Kępka, *Prawybory w Radomiu: Platforma wygrała z PiS*,
<http://radom.gazeta.pl/radom/1,35219,4584229.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

157G. Gajek, J. Kluziński, A. Tokarska, *Postulaty do Parlamentarzystów Ziemi Radomskiej VI Kadencji*, 16 listopada 2007 Radom.

158<http://kluzinski.blox.pl/2009/06/Eurowybory-2009-idzmy-glosujmy-ale-na-kogo.html>, dostęp 7 czerwca 2010.

Zakończenie

Stowarzyszenie Kocham Radom powstało w 2006 roku jako organizacja pozarządowa mająca działać na rzecz Radomia i regionu radomskiego. Działalność ta miała być prowadzona na wielu polach, o czym świadczą zapisane w statucie organizacji cele i sposoby działania.

Kocham Radom brało udział w szeregu inicjatyw różnego typu udowadniając, że organizacja pozarządowa nie musi dążyć do specjalizacji ale może podejmować skuteczne działania na wielu różnych polach służących realizacji jej celów. Należy przy tym zauważyć, że inicjatywy mogą pochodzić od samej organizacji, która realizuje je samodzielnie lub w porozumieniu z innymi podmiotami. Przykładem takiej inicjatywy są kolejne edycje *Spotkań z nauką*. Organizacja pozarządowa, może też przyłączać się do istniejących już lub dopiero się rodzących inicjatyw pochodzących od innych podmiotów, jak cykl spotkań *Masz głos, masz wybór*.

Na przestrzeni pierwszych lat od swojego powstania, stowarzyszenie Kocham Radom wykazywało się zdolnością tak do planowania długofalowego, na przykład w czasie współorganizacji festiwalu *4 Pory Książki*, jak i działalności *ad hoc*, szybkiego reagowania na pojawiający się problem, jak pogłoski o trudnościach uniemożliwiających organizację pokazów lotniczych *Air Show Radom*.

Stowarzyszenie odniosło na początku swojego istnienia sukces wyborczy, który jest dowodem na to, że organizacja pozarządowa może na drodze realizacji swoich celów występować nie tylko jako grupa nacisku pozostająca poza organami władzy ale także uczestniczyć w pracach organów samorządu terytorialnego. Dzięki wprowadzeniu radnego do Rady Miejskiej, Kocham Radom uzyskało nową drogę do wykonywania swoich planów oraz możliwość efektywniejszego kontrolowania działalności władz miasta.

Działalność stowarzyszenia Kocham Radom pozytywnie wpłynęła na zmiany zachodzące w Radomiu. Organizacja przyczynia się do rozwoju kulturalnego w mieście, prowadziła edukację z zakresu ochrony środowiska a także współuczestniczyła w budowaniu postaw obywatelskich wśród mieszkańców

Radomia. Co więcej, nie ograniczała się jedynie do działań na szczeblu lokalnym ale także dążyła do uzyskania szerszego poparcia dla spraw istotnych z punktu widzenia interesów miasta i regionu przez próby wpływu na organy administracji centralnej i zawiązywanie koalicji z podmiotami z innych części kraju.

Bibliografia:

I. Źródła:

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 17 marca 1921 roku – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1921.44.267).
- deklaracja Sejmu Ustawodawczego w przedmiocie realizacji praw i wolności obywatelskich uchwalona 22 lutego 1947 roku.
- Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 22 lipca 1952 roku (Dz. U. 1952.33.232).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997.78.483).
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 października 1932 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 1932.94.808).
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 roku o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 1980.4.8).
- Ustawa z dnia 3 lipca 1984 roku o kulturze fizycznej (Dz. U. 1984.34.181).
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001.79.855).
- Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2001.112.1198).
- Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009.22.120).
- Statut stowarzyszenia Kocham Radom w brzmieniu ze zmianami przyjętymi przez Walne Zebranie Członków 27 czerwca 2008 roku.

Źródła wytworzone przez stowarzyszenie Kocham Radom:

- Regulamin I Radomskiej Gry Miejskiej, Radom 2008.
- Gajek Grzegorz, Kluziński Jakub, Tokarska Anita, *Postulaty do Parlamentarzystów Ziemi Radomskiej VI Kadencji*, Radom 16 listopada 2007.
- Kluziński Jakub, *Apel w sprawie zgody na wycięcie drzew przy ulicy Warszawskiej*, Radom 24 sierpnia 2009.
- Kluziński Jakub, *Deklaracja wsparcia Air Show Radom 2009*, Radom 5 marca 2009.
- Kluziński Jakub, *Stanowisko w sprawie przebiegu tzw. Zachodniej Obwodnicy Radomia w ciągu drogi S7*, Radom 13 września 2006.
- Kluziński Jakub, Pawłowski Sebastian, *Oświadczenie w sprawie układu komunikacyjnego w obrębie Centrum Słonecznego w Radomiu*, Radom 8 marca 2007.
- Kluziński Jakub, Pawłowski Sebastian, *Protest w sprawie zmiany trasy pociągu „Wieniawski” oraz inne uwagi do propozycji rozkładu jazdy pociągów dalekobieżnych na sezon 2007/2008*, Radom 25 lipca 2007.
- Kluziński Jakub, Tokarska Anita, *Oświadczenie w sprawie przebiegu zachodniej obwodnicy Radomia w ciągu drogi S7*, Radom 18 stycznia 2007.
- Kluziński Jakub, Zaborowski Łukasz, *Oświadczenie odnośnie polityki transportowej w śródmieściu*, Radom 14 lutego 2007.

Materiały internetowe:

- <http://www.bip.radom.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://www.echodnia.eu/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://www.instytutksiazki.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://kluzinski.blox.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://www.kochamradom.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://portal.radom.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://radom.gazeta.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.
- <http://wybory2006.pkw.gov.pl/> wraz z podstronami, dostęp 1 czerwca 2010.

II. Opracowania:

- Kidyba Andrzej, *Prawo handlowe*, Warszawa 2008.
- Kidyba Andrzej, *Ustawa o fundacjach. Prawo o stowarzyszeniach*, Warszawa 1997.
- Kowalewski Zdzisław, *Spółeczeństwo obywatelskie w doświadczeniu historycznym*, Warszawa 1991.
- *Podręczna encyklopedia PWN*, red. Andrzej Krupa, Warszawa 2002.
- Sarnecki Paweł, *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Kraków 2007.
- Suski Paweł, *Stowarzyszenia i fundacje*, Warszawa 2006.